

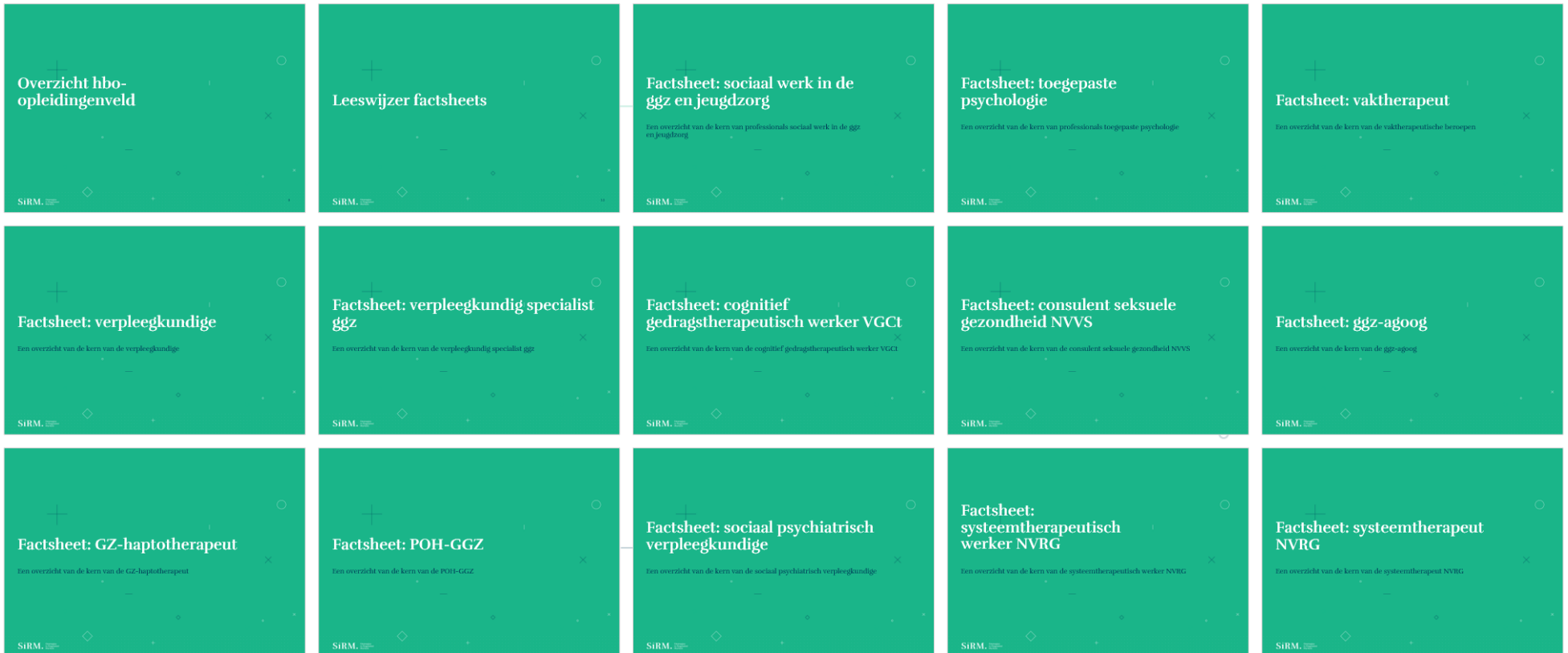

Factsheets (post-)hbo-professionals

Professionals, met een hbo-bachelor, hbo-master, post-hbo-bachelor of post-hbo-masteropleiding, werkzaam om het biopsychosociale welzijn van mensen te bevorderen

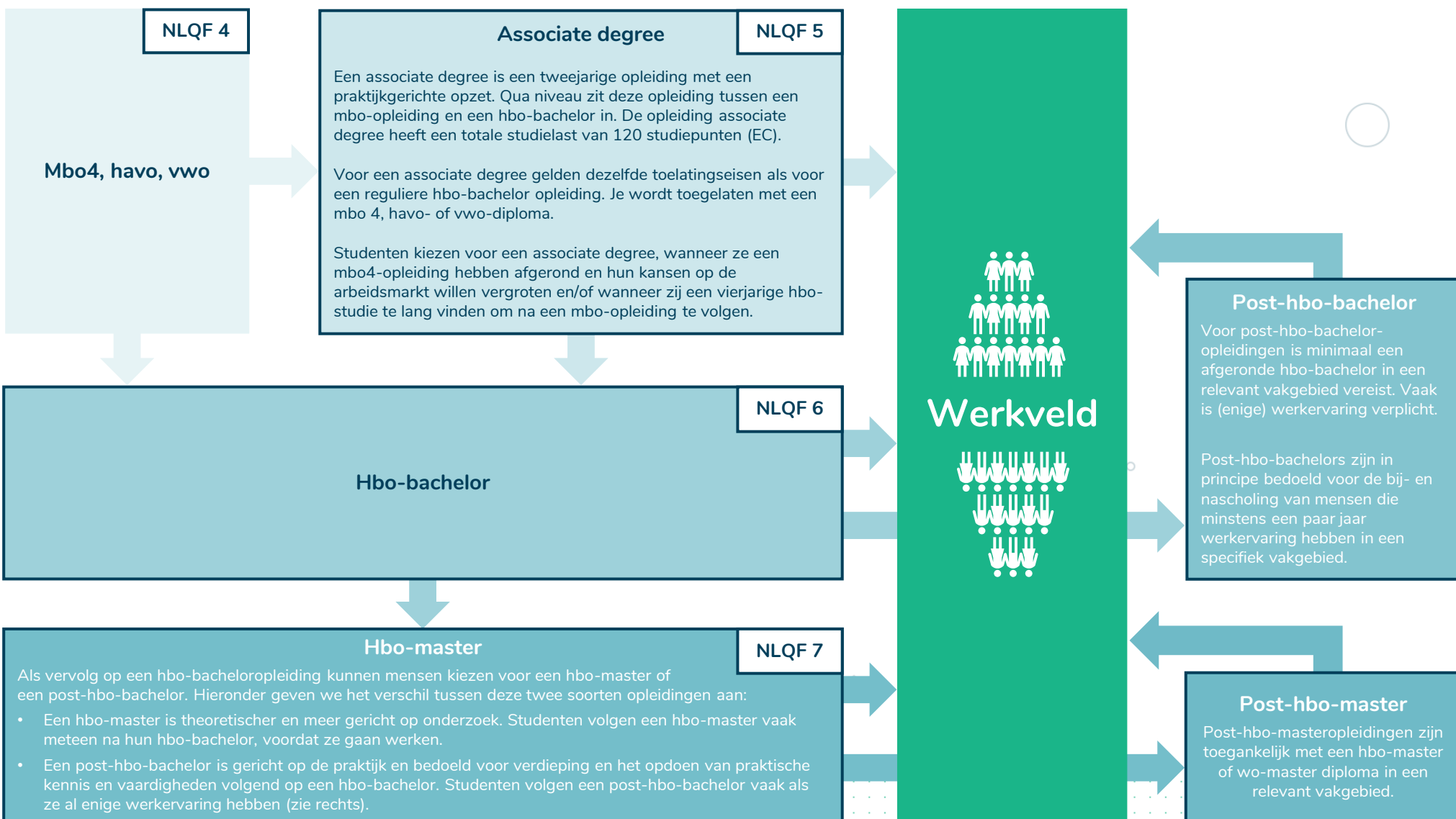
Overzichtspagina: klik op het onderdeel dat je wilt bekijken

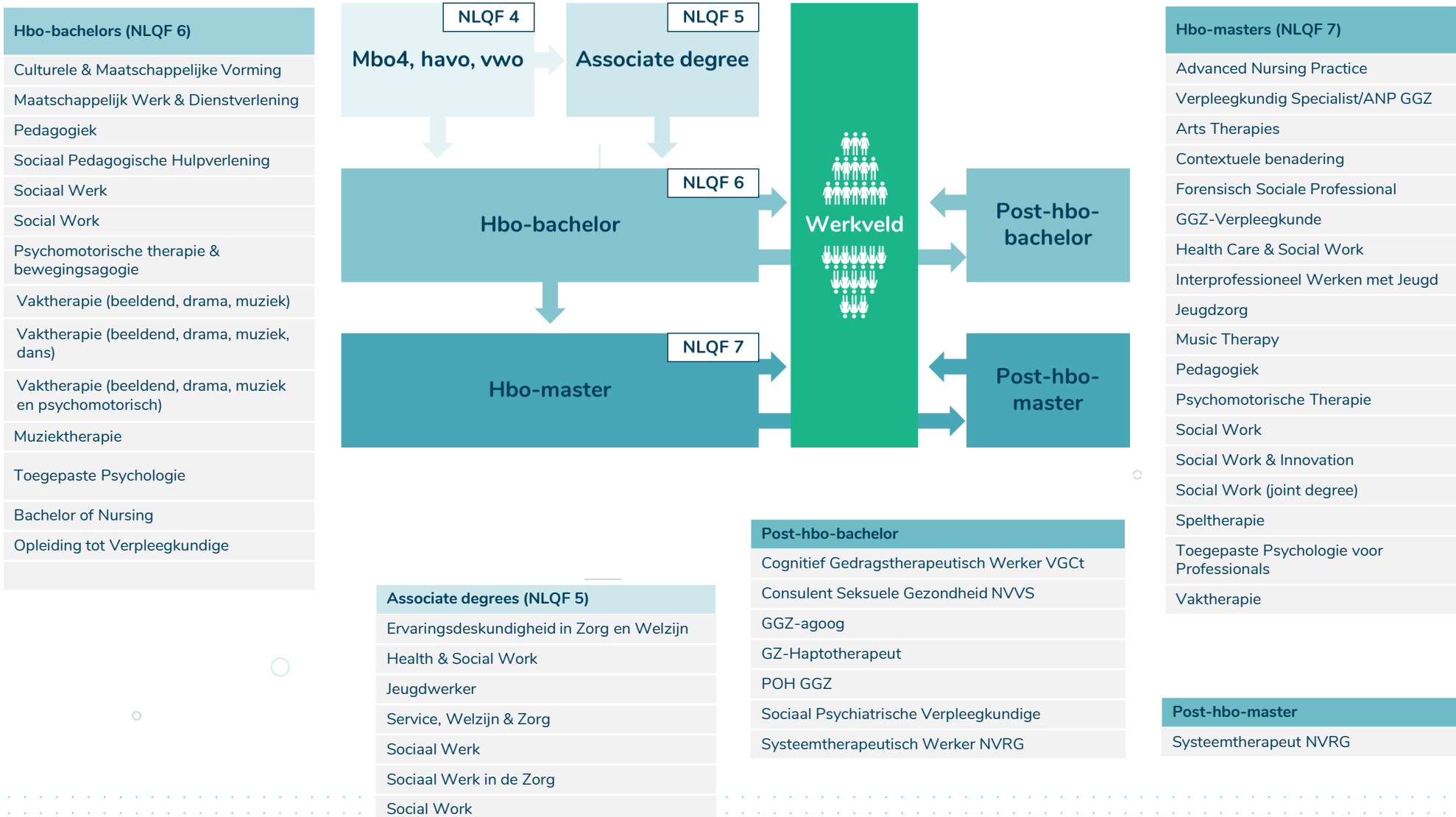

Overzicht hbo- opleidingenveld

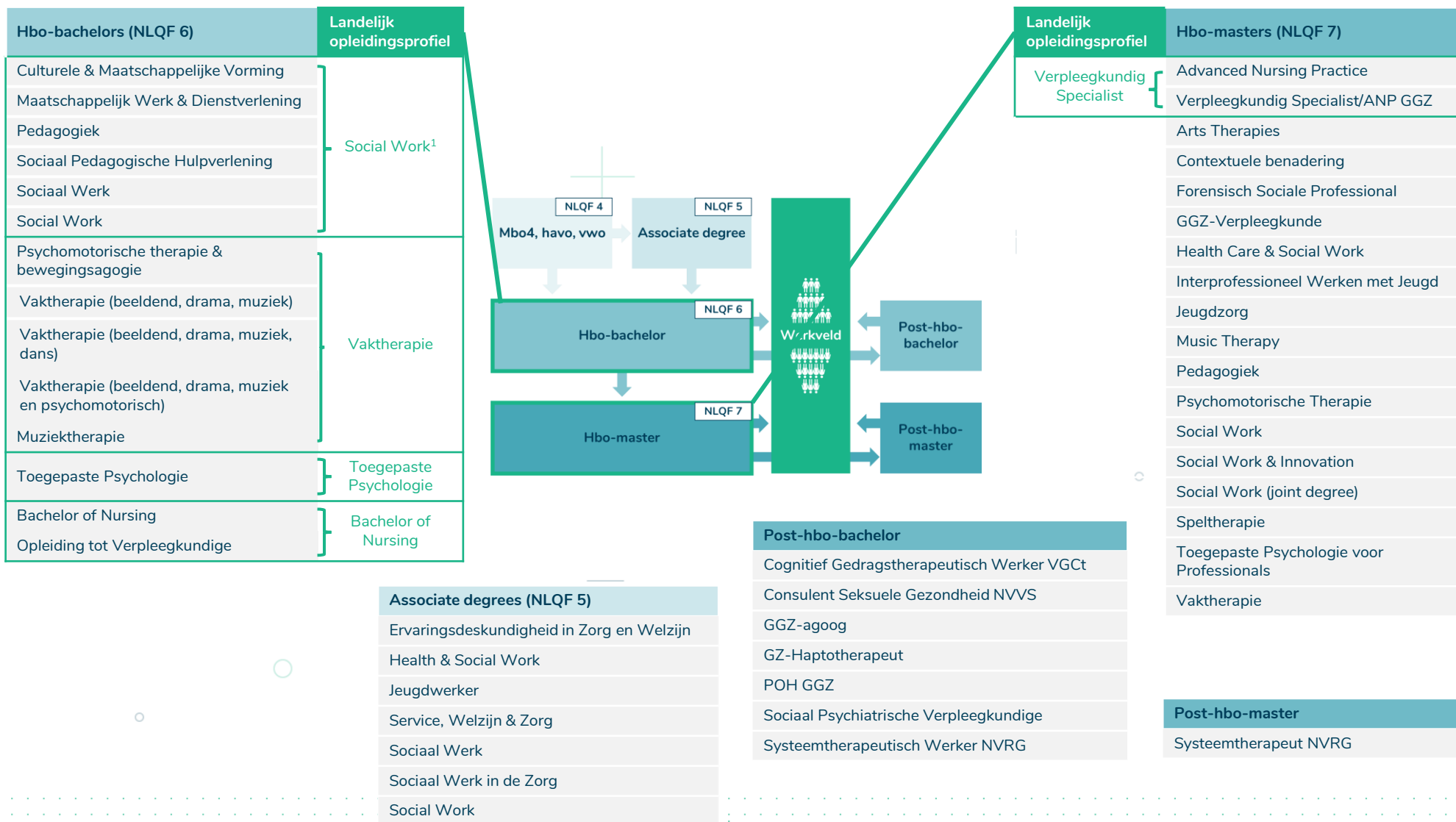
Het hbo-opleidingsveld kent associate degrees, hbo-bachelors, hbo-masters, post-hbo-bachelor- en post-hbo-masteropleidingen

De volgende (post-)hbo-opleidingen scholen in het bevorderen van het biopsychosociale welzijn

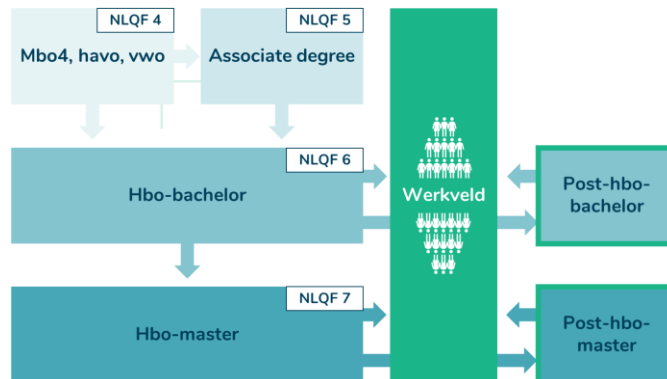
Voor deze hbo-bachelors en -master is een landelijk opleidingsprofiel beschikbaar en stelden we op basis hiervan factsheets op

Voor de post-hbo-bachelor en post-hbo-masteropleiding(en) is een beroepscompetentieprofiel beschikbaar en stelden we op basis hiervan factsheets op

Hbo-bachelors (NLQF 6)
Culturele & Maatschappelijke Vorming
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening
Pedagogiek
Sociaal Pedagogische Hulpverlening
Sociaal Werk
Social Work
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie
Vaktherapie (beeldend, drama, muziek)
Vaktherapie (beeldend, drama, muziek, dans)
Vaktherapie (beeldend, drama, muziek en psychomotorisch)
Muziektherapie
Toegepaste Psychologie
Bachelor of Nursing
Opleiding tot Verpleegkundige

Associate degrees (NLQF 5)
Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn
Health & Social Work
Jeugdwerker
Service, Welzijn & Zorg
Sociaal Werk
Sociaal Werk in de Zorg
Social Work

Post-hbo-bachelor
Cognitief Gedragstherapeutisch Werker VGCT
Consulent Seksuele Gezondheid NVVS
GGZ-agoog
GZ-Haptotherapeut
POH GGZ
Sociaal Psychiatrische Verpleegkundige
Systeemtherapeutisch Werker NVRG

Hbo-masters (NLQF 7)
Advanced Nursing Practice
Verpleegkundig Specialist/ANP GGZ
Arts Therapies
Contextuele benadering
Forensisch Sociale Professional
GGZ-Verpleegkunde
Health Care & Social Work
Interprofessioneel Werken met Jeugd
Jeugdzorg
Music Therapy
Pedagogiek
Psychomotorische Therapie
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Speltherapie
Toegepaste Psychologie voor Professionals
Vaktherapie

Post-hbo-master
Systeemtherapeut NVRG

Overzicht opleidingen en opleidingsinstellingen

Deze associate degree opleidingen worden aangeboden die professionals opleiden om het biopsychosociale welzijn van mensen te bevorderen

Associate degree (NLQF 5)		Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020)
Opleidingsnaam	Hogescholen waar opleiding wordt aangeboden	
Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn	Saxion*, Hanze, HAN*, HvA, Fontys	57 (excl. Saxion en HAN)
Health & Social Work	Avans, HZ, HU	57
Jeugdwerker	NTI	Geen info
Service, Welzijn & Zorg	NHL Stenden	13
Sociaal Werk	HAN	64
Sociaal Werk in de Zorg	Windesheim, Saxion, LOI, CHE, Hanze	105
Social Work	Avans	62

Deze hbo-masteropleidingen worden aangeboden die professionals opleiden om het biopsychosociale welzijn van mensen te bevorderen

Hbo master (NLQF 7)		Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020)
Opleidingsnaam	Hogescholen waar opleiding wordt aangeboden	
Advanced Nursing Practice	HSL, HR, Saxion, Hanze, HU, Zuyd, HAN, InHolland, Fontys	128
Arts Therapies	Codarts	7
Contextuele benadering	CHE	18
Forensisch Sociale Professional	HU	8
GGZ-Verpleegkunde	HvA	Geen informatie
Health Care & Social Work	Saxion	18
Interprofessioneel Werken met Jeugd	Viaa	8
Jeugdzorg	Leiden	17
Music Therapy	ArtEZ	35
Pedagogiek	HR, HU, HAN, InHolland, HvA, Fontys, NHL Stenden	150
Psychomotorische Therapie	Windesheim	13
Social Work	HAN, HvA	27
Social Work & Innovation	NCOI	Geen informatie
Social Work (joint degree)	Hanze, NHL Stenden	39
Speltherapie	CHE	56
Toegepaste Psychologie voor Professionals	NCOI	Geen info
Vaktherapie	HAN	0
Verpleegkundig Specialist/ANP GGZ	GGZ-VS	Geen informatie

Deze post-hbo-bacheloropleidingen en post-hbo-masteropleiding worden aangeboden¹

Post-hbo-bachelor

Opleidingsnaam	Erkende opleidingsinstelling
Cognitief Gedragstherapeutisch Werker VGCT	Psy-zo! Onderwijs, Beldman Opleidingen, RINO Groep, RINO Amsterdam, Forta Opleidingen, KING Nascholing, Jeugdzorg Academie, Cure & Care Development
Consulent Seksuele Gezondheid NVVS	RINO Groep
ggz-agoog	Avans, CHE, HHs, Fontys, Hanze, HAN, HvA, HSL, HR, HU, Viaa (vanaf 2021), Windesheim, HZ, InHolland, LOI, NCOI, Zuyd
POH GGZ	InHolland, CHE, Fontys, Breederode, NHL Stenden, Hanze, HAN, Avans, HvA, Zuyd, RINO Amsterdam, RINO Groep, RINO Zuid
Psychomotorische Kindertherapie	PMKT-opleiding (onderdeel van Le Bon DéPart)
Sociaal Psychiatrische Verpleegkundige	Avans, HU, HAN
Speltherapie	InHolland, CHE
Systeemtherapeutisch Werker NVRG	CCTO Amsterdam, RINO Amsterdam, KING Nascholing, Interactie-Academie Antwerpen, Euthopia, School voor Systemische Opleidingen, Leerhuis ZHZ, ISP & Meer, OpleidingsCentrum Systeemtherapie i.s.m. RINO Zuid, Platform Systeemtherapie Noord Nederland, Lorentzhuis, OpleidingsCentrum Systeemtherapie, De Jeugdzorgacademie, RINO Groep, Swolsche School.

Post-hbo-master

Opleidingsnaam	Erkende opleidingsinstelling
Systeemtherapeut NVRG	CCTO Amsterdam, AIGR, Interactie-Academie Antwerpen, Euthopia, School voor Systemisch Opleidingen, ISP & Meer, Lorentzhuis, Platform Systeemtherapie Noord Nederland, Swolsche School

Leeswijzer factsheets

In totaal stelden we 6 factsheets op voor hbo-bachelors en een hbo-master en 7 factsheets voor post-hbo-bachelor en post-hbo-masteropleiding(en)

Analyse landelijke opleidingsprofielen

- 4 hbo-bachelors
- 1 hbo-master (Verpleegkundig Specialist GGZ)

Landelijk opleidingsprofiel	NLQF
Social Work (twee aparte factsheets voor werkzaam in de ggz en werkzaam in de jeugdzorg)	6
Toegepaste Psychologie	6
Vaktherapie	6
Verpleegkunde	6
Verpleegkundig Specialist GGZ	7

Analyse competentieprofielen

- 6 post-hbo-bacheloropleidingen
- 1 post-hbo-masteropleiding (Systeemtherapeut NVRG)

Competentieprofiel	NLQF
Cognitief Gedragstherapeutisch Werker VGCT	Instreamniveau 6
Consulent Seksuele Gezondheid NVVS	Instreamniveau 6
GGZ-Agoog	Instreamniveau 6
GZ-Haptotherapeut	Instreamniveau 6
POH-GGZ	Instreamniveau 6
Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige	Instreamniveau 6
Systeemtherapeutisch Werker NVRG	Instreamniveau 6
Systeemtherapeut NVRG	Instreamniveau 7

Leeswijzer factsheets vier hbo-bachelors en één hbo-master

Analyse landelijke opleidingsprofielen

- 4 hbo-bachelors
- 1 hbo-master

5 factsheets

Deel 1 factsheet

Informatie over

- Kern van de professional
- Rol in het werkveld
- Generieke kennisbasis

Deze informatie volgt uit wat beschikbaar is in het landelijk opleidingsprofiel (eventueel aangevuld met informatie uit het beroepscompetentieprofiel):

- Onder **kern van de professional** is informatie opgenomen over de kern van het vak, cliëntgebonden taken en de onderscheidende meerwaarde van de professional.
- Onder **rol in het werkveld** is informatie opgenomen over domeinen, beroepscontext, dienstverband, veelvoorkomende vergoedingsbronnen, taakverdeling en samenwerking en veelvoorkomende beroepstitels en/of functiebenamingen.
- De **generieke kennisbasis** kent voor elke factsheet specifieke deelonderwerpen op basis van het landelijk opleidingsprofiel.

Aanvullend is informatie opgenomen over de (her)registratie-eisen voor het desbetreffende kwaliteitsregister.

Deel 2 factsheet

Informatie over

- Opleidingsaanbod
- In- en uitstroommogelijkheden

- Welke opleidingsnamen worden gebruikt onder het overkoepelende landelijk opleidingsprofiel?
- Wat is het gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (bron: Open Onderwijsdata)?
- In welke hbo-masters en post hbo-opleidingen kunnen afgestudeerden instromen (zowel vakspecifieke als niet-vakspecifieke opleidingen)?
- Extra informatie over studiebelasting, uitstroomprofielen en evt. relevante ontwikkelingen m.b.t. het opleidingsaanbod.

Leeswijzer factsheets zes post-hbo-bachelors en één post-hbo-master

Analyse competentieprofielen

- 6 post-hbo-bacheloropleidingen
- 1 post-hbo-masteropleiding

7 factsheets

Deel 1 factsheet

Informatie over

- Kern van de professional
- Rol in het werkveld
- Generieke kennisbasis

Deze informatie volgt uit wat beschikbaar is in het (beroeps)competentieprofiel:

- Onder **kern van de professional** is informatie opgenomen over de kern van het vak en de cliëntgebonden taken.
- Onder **rol in het werkveld** is informatie opgenomen over domeinen, beroepscontext, dienstverband, veelvoorkomende vergoedingsbronnen, taakverdeling en samenwerking en veelvoorkomende beroepstitels en/of functiebenamingen.

Aanvullend is informatie opgenomen over de (her)registratie-eisen voor het desbetreffende kwaliteitsregister.

Deel 2 factsheet

Informatie over

- Opleidingsaanbod
- In- en uitstroommogelijkheden

- Welke erkende opleidingsinstelling(en) bieden de opleiding aan?
- Welke hbo-bachelor of master vooropleiding is vereist om in te stromen?

In de factsheet verwijzen we naar de verschillende hogescholen met behulp van afkortingen. De volledige namen zijn hier terug te vinden.

Afkorting	Hogeschool	Afkorting	Hogeschool
ArtEZ	ArtEZ, Hogeschool voor de Kunsten	HSL	Hogeschool Leiden
Avans	Avans Hogeschool	HU	Hogeschool Utrecht
Capabel	Capabel Hogescholen	HvA	Hogeschool van Amsterdam
Capabel	Capabel Hogeschool	HZ	Hogeschool Zeeland University of Applied Science
CHE	Christelijke Hogeschool Ede	InHolland	Hogeschool InHolland
Codarts	Codarts, Hogeschool voor de Kunsten	LOI	Stichting LOI Hoger Onderwijs
Da Vinci	Da Vinci HBO Drechtsteden	NCOI	Hogeschool NCOI
Driestar	Driestar Educatief	NHL Stenden	NHL Stenden Hogeschool
Fontys	Fontys Hogescholen	NTI	Stichting NTI Hogeschool
GGZ-VS	Stichting Opleidingsinstelling GGZ Verpleegkundig Specialist	Saxion	Saxion Hogeschool
HAN	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Scheidegger	Stichting Hogeschool Scheidegger
Hanze	Hanzehogeschool Groningen	Swolsche	Swolsche School
HHS	De Haagse Hogeschool	Viaa	Stichting Hogeschool Viaa
HPSAO	Hogeschool van Pedagogische en Sociaal-Agogisch Onderwijs Groningen	Windesheim	Christelijke Hogeschool Windesheim
HR	Hogeschool Rotterdam	Zuyd	Zuid Hogeschool

Factsheet: sociaal werk in de ggz en jeugdzorg

Een overzicht van de kern van professionals sociaal werk in de ggz
en jeugdzorg

Sociaal werk in de ggz en jeugdzorg

Deze pagina beschrijft de generieke kern van professionals sociaal werk. Op de volgende pagina lichten we de specifieke kern voor de drie uitstroomprofielen (Jeugd, Welzijn & Samenleving, Zorg) toe.

Het vak

Sociaal werk bevordert het sociaal functioneren van (kwetsbare) mensen, groepen en gemeenschappen in complexe omgevingen en in wisselwerking met die omgevingen. Sociaal functioneren van mensen omvat zowel het biologische, psychologische, sociologische, juridische en het maatschappelijke functioneren, als zingevingsvraagstukken. De waarneming is vooral gericht op problemen en vragen waar mensen mee kampen, en op de mogelijkheden die ze hebben om te participeren. Sociaal werk bekijkt dit sociaal functioneren vanuit drie perspectieven: dat van de persoon, groepen, gemeenschappen en in wisselwerking met omgevingen en dat van de samenleving.

Cliëntgebonden taken

- Openstellen voor en benaderen van mensen in hun sociale contexten (present zijn, contact mogelijk maken, signalen opvangen).
- Op dialogische wijze onderzoeken van sociaal functioneren van mensen en hun sociale context (primaire leefomgeving, netwerken, gemeenschappen).
- Signaleren problemen in sociaal functioneren.
- Intervenieren om het **sociaal functioneren van mensen en hun primaire leefomgeving te bevorderen**:
 - Zorg en ondersteuning richt zich op mensen die blijvend kwetsbaar zijn. Mogelijke interventies, casemanagement, organiseren van maatschappelijke participatie naar vermogen. Ondersteuning van mantelzorgers en het verwerven en behoud van eigen regie.
 - Hulp en dienstverlening richt zich op mensen die tijdelijk zaken, situaties en vragen zelf niet kunnen oplossen. Mogelijke interventies: Crisisinterventie, zakelijke ondersteuning zoals bij financiële vragen, psycho-educatie, psychosociale hulpverlening gericht op het omgaan met stresssituaties
 - Bevorderen van ontwikkeling, Het faciliteren en bevorderen van de persoonlijke, sociale en maatschappelijke ontwikkeling.
- Intervenieren om het **sociaal functioneren van mensen en hun netwerken te bevorderen**:
 - Interventies komen deels overeen met de hierboven genoemde en zijn deel anders ingericht. Activeren kan gaan om het versterken van mensen, maar kan ook gericht zijn op het netwerk om hen heen. Interventies om te versterken wat mensen al kunnen en willen en hen daarmee activeren.
- Intervenieren om het **sociaal functioneren van mensen en hun gemeenschappen te bevorderen**:
 - Mogelijke interventies: adviseren, kritiseren, bemiddelen, faciliteren, ontwikkelen, beïnvloeden van beleid, community development, bijdragen aan cultuurontwikkeling, opbouwen, bijdragen aan sociale veiligheid.
 - Ook het verrichten van breed onderzoek naar bepaalde ontwikkelingen.

Onderscheidende meerwaarde

Sociaal werk draait om complexe problemen in een complexe werkelijkheid. Professionals sociaal werk raken daarom in hun werk altijd aan andere domeinen, bijvoorbeeld het gezondheidsdomein of het juridische — domein, en ze werken samen met professionals van andere disciplines. Professionals sociaal werk zijn **experts in de integrale benadering** die hiervoor vereist is. Zij beschikken over een breed perspectief op sociale vraagstukken en mogelijke interventies, wat hen in staat stelt verschillende factoren te onderscheiden en in overweging te nemen en daarop hun handelen te baseren.

Empowerment is het overkoepelend uitgangspunt van sociaal werk. Het gaat erom bij de vragen van mensen en hun omgeving aan te sluiten zodat zij hun vermogens en veerkracht kunnen aanspreken, met anderen hun omgeving vorm kunnen geven en regie nemen over hun eigen bestaan. Het gaat niet om mensen 'in hun kracht te zetten' en daarmee de kwetsbaarheden uit het oog te verliezen.

Vertegenwoordigende vereniging

Rol in werkveld

Meest voorkomende domeinen

- Sociaal
- Gezondheidszorg (waaronder BGGZ, SGGZ, huisartsenzorg en curatieve en langdurige zorg¹)
- Jeugdzorg¹
- Juridisch

Beroepscontext

- In de **wijk** / ambulant (in teamverband, vanuit interdisciplinaire wijkteams of andere veelal interprofessionele samenwerkingsverbanden)
- **In of vanuit** een (residentiële of klinische¹) **instelling**

Dienstverband

- Veelal in **dienst van instellingen**
- Steeds vaker als **zelfstandig ondernemer** in opdracht van verschillende opdrachtgevers (gemeente, instellingen of netwerken)

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen¹

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Wet langdurige zorg (Wlz)
- Jeugdwet

Taakverdeling & samenwerking

Voeren regie t.a.v. indicatie, verwerving en inzet van middelen en inzet van professionals sociaal werk en andere

betrokken professionals in specifieke gevallen.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen¹

- (Ambulant) begeleider of thuisbegeleider
- (Bedrijfs-)gezondheidszorg-, groeps-, school- of algemeen maatschappelijk werker
- Opbouwwerker of sociaal werker

Specifiek voor de ggz:

- Casemanager dementie
- Ggz-agoog (zie aparte factsheet)

Specifiek voor de jeugdzorg:

- Jeugd- en gezinsprofessional
- Begeleider pleegzorg
- Jeugdbeschermers
- Gezinsvoogd
- Jongerenwerker

Register Sociaal Werkers (Registerplein)

Eisen registratie²

- **VOG NP**
- **Opleiding:** diploma op mbo 4- of hbo-niveau van een beroepsopleiding die inhoudelijk voldoende raakvlak heeft met het Beroepscompetentieprofiel voor de Sociaal Werker.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)²

- **VOG NP**
- **Werkervaring:** min. 2.080 uur binnen de reikwijdte van het beroepscompetentieprofiel voor de sociaal werker.
- **Deskundigheidsbevordering:** min 1 keer PE-cyclus doorlopen (ontwikkelplan maken, ontwikkel- en reflectieactiviteiten, evaluatie ontwikkelplan).

Andere veelvoorkomende registraties

- SKJ register (wettelijk verplicht voor sociaal werkers in de beroepsvariant **jeugd- en gezinsprofessionals**)
- Register maatschappelijk werkers (Registerplein)
- Register ggz-agogen (Registerplein)
- Register POH-GGZ

Generieke kennisbasis

Relaties aangaan en communicatief handelen

- Kennis van presentie
- Kennis van algemene en specifieke gesprekstechnieken
- Kennis van de thema's die spelen in de leefwereld van mensen

Zorg en ondersteuning

- Algemene en specialistische kennis op gebied van gezondheid, ziekte en levensgebieden
- Kennis van methoden van handelen zoals intakes, onderzoeken, coördineren en ondersteunen
- Kennis van organisatiebeleid, wetten en regelgeving

Hulp- en dienstverlening

- Kennis van algemene en specifieke methoden van hulp- en dienstverlening
- Kennis op gebied van formele en informele netwerken

Bevorderen van ontwikkeling

- Kennis op het gebied van identiteitsvorming, emotionele en morele ontwikkeling
- Kennis van het leren van levensvaardigheden en van sociale en maatschappelijke participatie.
- Kennis van specifieke methoden (bijvoorbeeld kunst en cultuur)
- Activeren

Verbinden

- Kennis op het gebied van vormgeven van samenleven
- Kennis van actieve ondersteuning van mensen en netwerken (waaronder regievoering)
- Kennis van financiële hulpbronnen

Beïnvloeden van beleid

Profiel: Jeugd

Beroepscontext

Specifieke kennisbasis

Domeinafbakening

Het domein van profiel Jeugd richt zich op jeugdigen tot 23 jaar. Professionals dragen bij aan **het bevorderen en benutten van de ontwikkelingskansen van jeugdigen om uit te groeien tot autonoom functionerende en participerende volwassenen**. Ze houden de veiligheid van kinderen en jongeren in het oog en voorkomen bedreigingen van de lichamelijke en psychosociale ontwikkeling, nemen die weg of gaan ze tegen. Ze versterken bovendien de opvoedcompetentie van ouders.

Centrale vraagstukken & dilemma's

- Inspelen op zekerheidsbehoefte, regulering en verantwoordingsplicht.
- Actief ondersteunen zeggenschap over het eigen hulptraject en waarborgen privacy.
- Stem van minderjarigen in beleidsdiscussies laten horen.
- Collegiaal en buurtgericht werken binnen culturele diversiteit met aandacht voor actief burgerschap.
- Verbinden en ondersteunen van het educatief partnerschap tussen onderwijsgeevenden en ouders.
- Actieve gids zijn in de digitale samenleving.
- Omgaan met prestatiedwang en stimuleren van sociale verdraagzaamheid.

- Ondersteuning/ontplooiing
- Preventie
- Jeugdhulp
- Jeugdbescherming en jeugdreclassering
- Onderwijs

Beroep

- Pedagogische visies (ook internationaal).
- Gedragstheorieën, leertheorieën, netwerktheorieën.
- Rechten van het kind (IVRK).

Gebruikers

- Ouderschapstheorieën
- Ontwikkelingspsychologie
- (Ortho)pedagogiek
- Gezinspedagogiek, met name kennis over meervoudige loyaliteit, scheiding.
- Spel- en vrijetijdskunde
- Mediapedagogiek
- Ontwikkelingspsychopathologie
- Sociologie, met name visies op jeugd en opvoeden, jeugdculturen.
- Criminologie, met name kennis over

- jeugdcriminaliteit.
- Jeugdgezondheidszorg
- Kennis over seksualiteit, misbruik, risicogedrag.
- Werken in gedwongen jeugdkader.
- Recht voor het jeugddomein.

Werkwijzen

- Educatieve media en e-hulp.
- Opvoed- en interventiedilemma's.
- Communiceren met peuters, kleuters, kinderen, pubers, adolescenten.
- Cliëntgestuurd werken met jeugdigen.
- Effectieve jeugdinterventies (Nji).
- Richtlijnen Jeugdhulp.
- Filosofie i.r.t. opgroeien en opvoeden (ethiek, zingeving, moraliteit, spiritualiteit).

Profiel: Welzijn & Samenleving

Beroepscontext

Specifieke kennisbasis

Domeinafbakening

Het domein van profiel Welzijn & Samenleving ligt op het snijvlak van sociale en sociaal-culturele aspecten. Professionals **ondersteunen, helpen, activeren, ontwikkelen en verbinden. Zij richten zich op versterking van het sociaal functioneren en vormgeven van het bestaan**. Zij werken soms vanuit een individuele invalshoek met oog voor de collectieve aspecten, soms vanuit een collectieve invalshoek met oog voor individuele vragen en ontwikkeling.

Centrale vraagstukken & dilemma's

- Hardnekkige armoede en ontbreken financiële bestaanszekerheid.
- Arbeid en inkomen, talentontwikkeling, (politieke) participatie en de vraag naar samenhang over de sociale strata heen.
- Superdiversiteit
- Informalisering
- Verbinding
- Preventie
- Activering

- Veelal in de wijk. De brede, integrale oriëntatie van deze professionals is een karakteristiek van sociaal werk in de wijk.
- Professionals werken soms ook in bedrijven, ziekenhuizen, woningbouwverenigingen, educatieve instellingen en gevangenissen die stedelijk, regionaal of landelijk actief zijn.
- Ook zijn zij soms actief als sociaal of cultureel ondernemer en schakelen ze als zodanig tussen verschillende schaalniveaus (dorp, buurt, wijk, stad, regio).

Beroep

- Gedragstheorieën, leertheorieën, netwerktheorieën, theorieën over de civil society.
- Theorie die de opdracht, doelen, methoden en rollen van sociaal werk – welzijn en samenleving analyseren.
- Theorieën betreffende de geschiedenis en verschijningsvormen van lokaal sociaal werk.

Werkwijzen

- Methoden voor verbinden van formele en informele netwerken en bevorderen van de collectieve arrangementen.
- Nieuwe digitale technologie voor het bevorderen van sociale cohesie.
- Relevante wet- en regelgeving.

- Concrete voorzieningen in een werkgebied, lokale regelgeving en lokale procedures, formele en informele netwerken, hulpbronnen
- Verander-, netwerk-, toerustings-, beïnvloedingsstrategieën op individueel, netwerk- en gemeenschapsniveau.
- Direct aan de praktijk gerelateerde theorieën (presentie, empowerment, activering, talentontwikkeling motivatie, flow, etc.).

Profiel: Zorg

Beroepscontext

Specifieke kennisbasis

Domeinafbakening

Het domein van profiel Zorg richt zich voornamelijk op de **ondersteuning van mensen met een lichamelijke aandoening of handicap, een verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid en hun naaste omgeving**. Professionals houden zich bezig met de vraag hoe mensen optimaal sociaal kunnen functioneren ondanks hun aandoeningen en beperkingen.

Centrale vraagstukken & dilemma's

- De problematiek waar professionals mee te maken krijgen, heeft een aantal algemene kenmerken:
- Is langdurig, complex en vaak recidiverend of blijvend.
 - Bemoedigt mogelijkheden om te participeren in de samenleving.
 - Kan leiden tot stigmatisering en uitsluiting.
 - Brengt met zich mee dat mensen in aanmerking komen voor voorzieningen die op basis van uiteenlopende wetten en regelingen worden gefinancierd.
 - Vraagt om samenwerking en afstemming tussen cliënt, zijn netwerken en professionals uit verschillende sectoren.
 - Leidt soms tot situaties die ingrijpende maatregelen vragen, zoals dwang en drang.

- Verstandelijke gehandicaptenzorg: woonbegeleiding (residentieel of zelfstandig wonend) en verwerving en ondersteuning van werk of dagbesteding.
- GGZ: (F)ACT-team, klinisch psychiatrische zorg, woonbegeleiding, jobcoaching, verslavingszorg, forensische zorg, jeugd-ggz.
- Ouderenzorg: woonbegeleiding en dagbesteding.
- Maatschappelijk opvang, instellingen voor mensen met niet aangeboren hersenletsel, algemene ziekenhuizen, wijkteam, zorgboerderijen.

Biopsychosociaal domein

- International Classification of Functioning, Disability & Health (ICF) en Model van de American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD).
- Definitie positieve gezondheid.

Gebruikers

- Medische basiskennis, handicaps en chronische ziekte, psychopathologie.
- Verslaving en ontwikkelingsstoornissen.
- Algemene geneesmiddelenleer en psychofarmaca.
- Lichamelijke, psychische, sociale en maatschappelijke aspecten van veroudering.
- De-stigmatisering
- Verklaringsmodellen.
- Drang en dwang, strafrecht en tbs.

Werkwijzen

- Herstel en herstelondersteunende zorg.
- Inness management & recovery.
- Rehabilitatiemethodieken
- Creatief agogisch werken in de zorg.
- Communicatietechnieken en motiverende gespreksvoering.
- Empowerment, zelfregie, eigen kracht.
- Ondersteuning mantelzorg.
- Conflict- en agressiehantering
- Werken met groepen.
- Psycho-educatie
- Ervaringsdeskundigheid.
- Werken in gedwongen kader
- Outreachend werken.
- ICF, DSM-5, biopsychosociaal model.

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Sociaal Werk

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Gemiddeld aantal
gediplomeerden per jaar
(2016-2020)⁴

Opleidingsnaam ³	Hogeschool ³	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁴
Social Work	Windesheim, Avans, HZ, Viaa, HR, Saxion, LOI*, CHE, Hanze, HU, Zuyd, HAN, InHolland, HHs, HvA, NCOI*, Fontys, Capabel*, NHL Stenden	5.355 (excl. LOI/NCOI/Capabel)
Sociaal Werk	HSL	160
Pedagogiek	Driestar, HZ, HU, HAN, InHolland, HHs, HPSAO*, HvA, Fontys, NHL Stenden	1.165 (excl. Scheidegger/ NTI/NCOI/HPSAO)
Culturele & Maatschappelijke Vorming	HU, HAN, InHolland, HvA	0
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	HSL, Viaa, NTI, CHE, HU, HAN, InHolland, HvA, NCOI	Geen informatie
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	HSL, Viaa, CHE, HU, HAN, InHolland, HvA, NHL Stenden	Geen informatie

Post-hbo-bachelor

Opleidingsnaam

Cognitief
Gedragstherapeutisch
Werker VGCTConsulent Seksuele
Gezondheid NVVS

POH GGZ

Systeemtherapeutisch
Werker NVRG

Ggz-agoog*

Studiebelasting

- Duur: 4 jaar
- EC: 240

Uitstroomprofielen

- Jeugd
- Welzijn en Samenleving
- Jeugd

NCOI biedt Social Work profiel Zorg - afstudeerrichting ggz-agoog aan.

Ontwikkelingen³

- De CMV-opleidingen en de meeste MWD- en SPH-opleidingen stoppen de komende jaren (laatste stopt in 2024). Ook stoppen er de komende jaren (2022-2024) een aantal opleidingen Pedagogiek.

Hbo-master (NLQF 7)

Gemiddeld aantal
gediplomeerden per
jaar (2016-2020)⁴

Opleidingsnaam ³	Hogeschool ³	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁴
<i>Specifieke hbo-master opleidingen voor Sociaal Werk</i>		
Health Care & Social Work	Saxion	18
Social Work	HAN, HvA	27
Social Work & Innovation	Hanze, NHL Stenden	Geen informatie
Social Work (joint degree)	Hanze, NHL Stenden	39
Pedagogiek	HR, HU, HAN, InHolland, HvA, Fontys, NHL Stenden	150
<i>Niet specifieke hbo-master opleidingen voor Sociaal Werk, maar wel toegankelijk met bachelor Sociaal Werk</i>		
Contextuele benadering	CHE	18
Forensisch Sociale Professional	HU	8
Interprofessioneel Werken met Jeugd	Viaa	8
Jeugdzorg	HSL	17

Post-hbo-master

Opleidingsnaam

Systeemtherapeut
NVRG

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het [Landelijk Opleidingsdocument Sociaal Werk, 2017](#) en het [Beroepsprofiel van de sociaal werker, juli 2022](#).

Voor sociaal werkers werkzaam in de beroepsvariant Jeugd & gezinsprofessional geldt ook het [competentieprofiel hbo-professionals in jeugdhulp en jeugdbescherming](#).

Voor bovenstaande inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Registratiereglement Register Sociaal Werkers Registerplein](#)
3. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022
4. [Voorlopige aantallen gediplomeerden hbo 2017-2021](#), Dienst Uitvoering Onderwijs, 15 maart 2022

*De vragenlijst stond uit bij: Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), Landelijke Vereniging POH GGZ (LV POH GGZ), Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP), Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen (P3NL), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGct), Vereniging van Psychodiagnostisch Werkenden (VVP). De vragenlijst is bijna 1600 keer ingevuld.

Factsheet: toegepaste psychologie

Een overzicht van de kern van professionals toegepaste psychologie

Toegepast psycholoog

Deze pagina beschrijft de kern van professionals toegepaste psychologie. Op de volgende pagina lichten we de specifieke kern voor het uitstroomprofiel/differentiatie van de psychodiagnostisch werkende toe.

Kern van het vak

Professionals toegepaste psychologie zijn opgeleid in **het onderzoeken, evalueren en beïnvloeden van gedrag van (groepen) mensen in hun sociale context.**

Clïentgebonden taken

• Beoordelen van gedrag:

- Voorbereiden, uitvoeren en verwerken van assessments binnen een werkveld overeenkomstig aan de standaarden die in dat werkveld gelden t.a.v. wat een toegepast zelfstandig of onder supervisie mag uitvoeren.
- Inrichten en afnemen psychologisch onderzoek, scores van resultaten, interpreteren gegevens en deze relateren aan de vraagstelling.

• Beïnvloeden van gedrag:

- Advies formuleren op basis van assessment.
- Ontwerpen en uitvoeren van trainingen. Coachen en begeleiden van individuen en groepen bij veranderingsprocessen, keuzevraagstukken, relatievraagstukken en verwerkingsproblematiek.
- Monitoren en evalueren van training of coachingstraject.
- Bijdragen aan ontwikkeling en uitvoering voorlichtingsprogramma's gericht op preventie en psycho-educatie. Vertalen van wetenschappelijke kennis naar de praktijk en deze zodoende toegankelijk maken voor de doelgroep waar de toegepaste psycholoog zich op richt.
- Bieden van individuele psychologische begeleiding en coaching via sociale media (bijvoorbeeld in de vorm van e-coaching).
- Inzetten van psychologisch onderbouwde interventies gericht op commerciële en/of maatschappelijk verantwoorde doelstellingen.
- Uitvoeren hulpverleningstraject en/of adviseren op grond van psychodiagnostisch onderzoek en/of behoefteonderzoek.

• Uitvoeren praktijkgericht onderzoek:

- Zoeken, selecteren, analyseren en presenteren van beschikbare gegevens om een praktijkvraagstuk te verhelderen.
- Afnemen interviews.
- Uitvoeren onderzoek in het kader van het ontwerp en/of de ontwikkeling van een advies, evaluatie, voorlichting, training of ander beroepsproduct.
- Uitvoeren van procesevaluaties.

Onderscheidende meerwaarde

Professionals toegepaste psychologie bewegen zich o.a. tussen sociaal werkers, HRM-professionals, human technology experts en onderwijskundigen. Hun meerwaarde in dit brede veld zit vooral in hun **kennis en vaardigheden op het gebied van (doelgroepgerichte) gedragsverandering, verandering en implementatiekunde.**

Bovenstaande informatie volgt uit het Landelijk Opleidingsprofiel Toegepaste Psychologie uit 2018. Deze informatie lijkt, mede op basis van een vragenlijst onder professionals in de zomer van 2022, niet meer goed aan te sluiten bij het vak van de professional toegepaste psychologie in de praktijk. Op dit moment is een nieuw beroepsprofiel en landelijk opleidingsprofiel in ontwikkeling. Na publicatie hiervan moet deze factsheet daarom worden herzien.

Rol in werkveld

Domeinen

- Werving en selectie
- Training en coaching
- Studiekeuzebegeleiding en marketing
- Een klein deel komt (veelal na aanvullende opleiding en onder voorwaarde van registratie) terecht in:
 - GGZ
 - Jeugdzorg
- Onderwijs¹
- Gehandicaptenzorg¹

Beroepscontext¹

- In of vanuit een (residentiële) instelling / klinische setting
- In of vanuit een (eigen) praktijk
- In de wijk / ambulant

Dienstverband¹

- Veelal in loondienst bij een organisatie of instelling
- Soms ook als zelfstandige / in eigen praktijk

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen¹

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo)
- Eigen bijdrage
- Wet langdurige zorg (Wlz)

Taakverdeling & samenwerking

Professionals toegepaste psychologie werken vrijwel altijd in samen met professionals van andere disciplines (bijv. wo-opgeleide (gz-)psychologen, artsen, verpleegkundigen, professionals sociaal werk, HR-professionals).

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

Assessor, Counselor, Gedragsadviseur, -trainer, -begeleider, -coach, -beoordelaar, Mediator, Preventiemedewerker, Psychodiagnosticus, Psychodiagnostisch werkende (alleen na differentiatie psychodiagnostisch werk of aanvullende scholing), Psychologisch hulpverlener, Voorlichter, Toegepast Psycholoog¹

Register NBTP

Eisen registratie²

- **Lidmaatschap NBTP**
- **Opleiding:** min. (equivalent van) een voltioide hbo-bachelor opleiding Toegepaste Psychologie (240 EC).
- **Werkervaring:** min. 720 uur werkervaring onder supervisie/intervisie binnen min. 12 maanden of een relevante afgeronde vervolgopleiding van 60 EC.
- **Werksetting:** min. 16 uur per week werkzaam als Toegepast Psycholoog (of functie waartoe en TP-diploma toegang geeft).
- **VOG**

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)³

- **Werkervaring:** min. 2.250 uur werkzaam (met max. onderbreking van 2 jaar aaneengesloten).
- **Intervisie/supervisie:** min. 30 PE punten (min. 4 interventie- en/of supervisiesessies per jaar).
- **Bij- en nascholing:** min. 30 punten (waarvan min. 15 geaccrediteerde scholing, max. 15 punten niet-geaccrediteerde scholing).
- **VOG**

Vertegenwoordigende vereniging

Generieke kennisbasis

Cognitieve psychologie

- Perceptie, bewustzijn en aandacht.
- Begrip conceptuele kennis.
- Leerprocessen, geheugen, denken en redeneren, probleem oplossen, beslissen, taal: begrip en productie.

Ontwikkelingspsychologie

- Perceptuele, motorische, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling tijdens de levensloop.
- Algemene theorieën over nature and nurture van psychologische eigenschappen.
- Ontwikkeling van uitdrukkingsvaardigheden.
- Cognitieve veranderingen tijdens schoolse periode.
- Stromingen in de ontwikkelingspsychologie.
- Ontwikkeling van het zelf en de identiteit.
- Seksesocialisatie.

Sociale arbeid- en organisatiepsychologie

- Loopbaanontwikkeling
- Sociale perceptie: perceptie van personen, attitudes, attributie.
- Inter-groepsprocessen: vooroordelen, inter-groep conflicten, sociale identificatie.
- Kleine-groepsprocessen: normen, leiderschap, besluitvorming, productiviteit.
- Sociale beïnvloeding, onder meer conformiteit en gehoorzaamheid, macht, invloed van meerderheid en minderheid.
- Intieme relaties, interpersoonlijke aantrekkingskracht.
- Cross-culturele psychologie.
- Stromingen/theorie met betrekking tot werkgedrag.
- Structuur en cultuur in de organisatie.
- Werving, selectie en beoordeling.

Persoonlijkheid en motivatie

- Belangrijke benaderingen van emotie, motivatie, het zelf en normale en afwijkende persoonlijkheidsontwikkeling.
- Invloed van genetische en omgevingsfactoren op individuele verschillen.
- Consistentie individuele verschillen over tijd en plaats.
- Invloeden van persoonlijkheid op gedrag, bijv. op gebied van gezondheid, onderwijs, relaties, loopbaankeuzes en competentie.
- Testpsychologie, intelligentie, persoonlijkheid en geslacht, motivatie.

Psychobiologie

- Neurochemie en neurofysiologie van prikkeloverdracht: de structuur en organisatie van het centrale zenuwstelsel, gedragsgenetica, hormonen en gedrag.
- Biologische aspecten van cognitieve functies.
- Evolutionaire verklaringen gedrag.
- Neuropsychologie, (corticale) lokalisatie van functies.

Gezondheidspsychologie en psychopathologie

- Stress, burn-out, coping.
- DSM-classificatie.
- Abnormaal gedrag en bijbehorende behandel-mogelijkheden.

Deze pagina beschrijft de kern van psychodiagnostisch werkende. Deze professionals hebben binnen de hbo-bachelor opleiding toegepaste psychologie de specifieke uitstroomrichting psychodiagnostisch werk gevolgd.

Cliëntgebonden kerntaken⁴

Diagnostiek: voorbereidend, uitvoerend en verwerkend. Uiteenvallend in begeleidingsgerichte diagnostiek, behandelingsgerichte diagnostiek en selectiediagnostiek. De psychodiagnostisch werkende vervult in het kader van de diagnostiek de rollen van onderzoeker, analist, ontwerper, coach en adviseur.

- Het analyseren van de vraagstelling omtrent gedrag naar onderliggende psychologische processen in relatie tot de omgevingscontext.
- Het op een methodische wijze komen tot een probleemstelling en vraagstelling.
- Het inrichten van het psychologisch onderzoek, waarbij zelf een keuze voor methodieken en instrumenten wordt gemaakt.
- Het uitvoeren van het onderzoek, waarbij cliënten een situatie wordt geboden, waarin zij zich gestimuleerd voelen optimaal te presteren en waarbij afname op deskundige wijze plaatsvindt.
- Het interpreteren van de onderzoeksgegevens: het trekken van conclusies uit de verzamelde gegevens, het toetsen van de gestelde hypothesen en de integratie van de resultaten in een vaststelling van de oorzaak van de problematiek.
- Het schriftelijk en mondeling rapporteren van de onderzoeksresultaten aan cliënt en/of opdrachtgever.

Interventie en preventie. Interventie omvat crisisinterventie, training, individuele en groeps gesprekken, counseling, gestructureerde therapie en systeemgerichte interventie. Interventies kunnen betrekking hebben op sociale of communicatieve vaardigheden, stresshantering, leidinggeven, schoolse vaardigheden, cognitieve en neuropsychologische functies.

- Het opzetten, uitvoeren, opvolgen en bijsturen van interventies.
- Het ontwikkelen van een begeleidingsstrategie en deze bespreken met cliënt/opdrachtgever.
- Het uitvoeren, opvolgen, evalueren en bijsturen van de begeleiding.
- Het doen van preventieve diagnostiek; opsporen van risicogedrag, -groepen en -situaties.
- Het signaleren van problemen
- Het organiseren van preventieactiviteiten, zoals voordrachten, voorlichting en training.

Rapporteren, adviseren en doorverwijzen.

- Het bespreken van de uitkomsten van het onderzoek met de cliënt
- Het opstellen van een schriftelijke onderzoeksrapportage.
- Het adviseren van mogelijke oplossingen op basis van de onderzoeksresultaten. Hierbij samen met de cliënt verschillende mogelijkheden afwegen en zoeken naar haalbare oplossingen.
- Het doorverwijzen naar deskundigen.

Registratie Psychodiagnostisch Werkende (Registerplein)

Eisen registratie Plus⁵

- **Opleiding:**
 - Hbo psychologisch medewerker van voormalige NIP-opleiding
 - Hbo PDW aan de Academie Mens Arbeid te Deventer
 - Assistent psychologie AIP (Belgie)
 - Hbo Toegepaste Psychologie
 - Master Psychologie met BAPD
- **VOG NP**
- **Uittreksel KvK** indien als ZZP-er werkzaam

Eisen registratie Plus met aantekening psychodiagnostiek⁵

- **Opleiding:**
 - Hbo Toegepaste Psychologie met differentiatie Psychodiagnostisch Werk (aangeboden door Hanzehogeschool Groningen en Saxion Hogeschool te Deventer)
 - Hbo PDW aan de Academie Mens Arbeid te Deventer
 - Hbo Toegepaste Psychologie Saxion (gestart t/tm studiejaar 2015/2016), na schooljaar 2015/2016 enkel nog Gezondheidspsychologie
 - Hbo Toegepaste Psychologie LOI i.c.m. LOI PPA-I en PPA-II
- **VOG NP**
- **Uittreksel KvK** indien als ZZP-er werkzaam

Eisen herregistratie Plus (iedere 5 jaar)⁵

- **Werkervaring:** min. 2.080 uur in functie waarin hoofdbestanddeel psychodiagnostisch werk is en is momenteel als zodanig werkzaam
- **VOG NP**
- **Uittreksel KvK** indien als ZZP-er werkzaam
- **Deskundigheidsbevordering:** 120 punten, waarvan:
 - Min. 50 punten geaccrediteerde deskundigheidsbevordering
 - Reflectie (geen minimum)
 - Overige deskundigheidsbevordering (geen minimum)

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Studiebelasting

Duur: 4 jaar

EC: 240

Afstudeerrichtingen

Hogeschool Leiden biedt 4 afstudeerrichtingen⁸ aan:

- Sociale Veiligheid
- Arbeid & Organisatie
- Sociale Innovatie
- Levensloop

Hogeschool Saxion biedt 3 uitstroomprofielen⁹ aan:

- Gezondheidspsychologie (hieronder valt psychodiagnostisch werk)
- Gedrag & Technologie
- Arbeids- en organisatiepsychologie

Hanzehogeschool Groningen biedt 5 specialiseroutes¹⁰ aan:

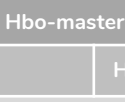
- Arbeid & Organisatie
- Arbeid & Gezondheid
- Jeugd (hieronder valt psychodiagnostisch werk)
- Healthy Ageing
- Duurzame Samenleving

Toegepaste Psychologie

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ⁶	Hogeschool ⁶	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁷
Toegepaste Psychologie	HSL, Saxion, LOI*, NTI*, Hanze, HAN, HvA, NCOI*, Fontys, Capabel*, Da Vinci*	802 (excl. LOI/NTI/NCOI/Capabel/Da Vinci)

Post-hbo-bachelor
Opleidingsnaam
Cognitief Gedragstherapeutisch Werker VGCT
Ggz-agoog
POH-GGZ
Systeemtherapeutisch Werker NVRG

Hbo-master (NLQF 7)

Opleidingsnaam ⁶	Hogeschool ⁶	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁷
Niet specifieke hbo-master opleidingen voor Toegepaste Psychologie, maar wel toegankelijk met bachelor Toegepaste Psychologie		
Contextuele benadering	CHE	18
Forensisch Sociale Professional	HU	8
Jeugdzorg	HSL	17
Toegepaste Psychologie voor Professionals	NCOI	Geen informatie

Post-hbo-master
Opleidingsnaam
Systeemtherapeut NVRG

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het landelijk opleidingsprofiel: [Landelijk Opleidingsprofiel Toegepaste Psychologie, 2018](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Registratie eisen NBTP](#), geraadpleegd mei 2022
3. [Werkervaring herregistratie NBTP](#), geraadpleegd mei 2022
4. [Competentieprofiel Psychodiagnostisch Werkende, 2018](#)
5. [Registratiereglement Register Psychodiagnostisch Werkenden Registerplein, versie mei 2021](#)
6. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022
7. [Voorlopige aantallen gediplomeerden hbo 2017-2021](#), Dienst Uitvoering Onderwijs, 15 maart 2022
8. [Hogeschool Leiden – Toegepaste Psychologie – Afstudeerrichtingen](#), geraadpleegd mei 2022
9. [Hogeschool Saxion – Toegepaste Psychologie](#), geraadpleegd mei 2022
10. [Hanzehogeschool Groningen – Toegepaste Psychologie](#), geraadpleegd mei 2022

Let op: Er is geen beroepscompetentieprofiel beschikbaar voor de toegepast psycholoog. Deze is wel in ontwikkeling.

Factsheet: vaktherapeut

Een overzicht van de kern van de vaktherapeutische beroepen

Het vak

Vaktherapeut is een verzamelnaam voor de vaktherapeutische beroepen: beeldend therapeut, danstherapeut, dramatherapeut, muziektherapeut, psychomotorisch therapeut, psychomotorische kindtherapeut en speltherapeut. Daar waar in dit document gesproken wordt over vaktherapeut worden steeds deze vaktherapeutische beroepen bedoeld.¹

Vaktherapeuten bieden **vormen van ervaringsgerichte behandeling en ondersteuning aan mensen met lichamelijke, verstandelijke, psychische, psychosociale of psychiatrische problematiek**. Hierbij wordt gewerkt met doelgerichte en systematische inzet van kunstvormen en -technieken, beweging en lichaamsbeleving en spel. De kern van vaktherapeuten is de relatie tussen de volgende elementen:

- Het handelen van de cliënt (beeldend, dans, drama, muziek, spel of psychomotorisch).
- De interventies van vaktherapeuten ten aanzien van het handelen van de cliënt.
- De ervaring die de cliënt opdoet als gevolg van de interventies.
- Het effect van deze ervaringen op de ontwikkel- of hulpvragen van de cliënt.

Cliëntgebonden kerntaken

- **Contact leggen met de cliënt** op basis van de wensen en de hulpvraag van de cliënt en/of de verwijzer:
 - Aangaan professionele samenwerkingsrelatie van korte of langere duur die door de vaktherapeutische activiteiten en verbale middelen gestalte krijgt.
- **Redeneren en opereren vanuit een vaktherapeutische rationale:**
 - Ontwikkelen visie op wensen en mogelijkheden, proces en werkwijze in de therapie op basis van de hulpvraag van de cliënt en passende theoretische en methodische kaders.
- **Signaleren van een mogelijke stoornis- of ontwikkelingsachterstand en aansluiten bij hulpvraag en (be)handel(ings)plan van de cliënt:**
 - Verzorgen van een verwijzing en/of beoordelen van een aanmelding en verzorgen van intake, onderzoek en/of indicatie voor een van de vaktherapeutische disciplines.
- **Opstellen vaktherapeutisch behandelplan** met oog op de hulpvraag en problematiek van de cliënt. Het behandelplan uitvoeren, bijstellen, afronden en effecten ervan evalueren (op cyclische wijze).
- **Vakdiscipline (beelden, dans, drama, muziek, psychomotorisch, spel) hanteren** ten behoeve van de cliënt door het inzetten van werkwijzen, methoden en technieken en actualiseren hun interventierepertoire.

Onderscheidende meerwaarde

Vaktherapeuten **zetten de hulpvrager doelgericht aan tot ervaren, vormgeven en handelen** in de bij de vakdiscipline passende werkvormen. Ze nodigen daarmee uit tot bewustwording, betekenisverlening, ontwikkeling en training/verandering. De gerichte vaktherapeutische interventies grijpen direct aan in het nu. Dit maakt bewustwording, training van vaardigheden en het experimenteren met handelingsalternatieven mogelijk en inzichtelijk, de transfer naar andere contexten eenvoudig en therapeutische effecten duurzaam.

Domeinen (% vaktherapeuten gespecialiseerd)⁷

- GGZ (41%)
- Jeugdzorg (29%)
- Kind- en jeugdpsychiatrie (21%)
- Verstandelijk gehandicapenzorg (20%)
- (Speciaal) onderwijs (19%)
- Revalidatie (10%)
- Verpleeghuiszorg (10%)
- Psychogeriatrie (9%)
- Forensische psychiatrie (8%)
- Verslavingszorg (7%)
- Palliatieve zorg (6%)
- Ziekenhuis (5%)
- Welzijnswerk (4%)
- Anders (9%)
- Geen specialisatie (8%)

Beroepscontext²

- In of vanuit een (residentiële) instelling / klinische setting
- In of vanuit een (eigen) praktijk
- In de wijk / ambulant

Dienstverband

- In loondienst (55%) (waarvan vooral ggz 43%, gehandicapenzorg 17%, verpleeghuiszorg 13%)
- Als zelfstandige (34%)
- Combinatie in loondienst en als zelfstandige (12%)

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen²

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Eigen bijdrage
- Wet langdurige zorg (Wlz)
- Persoonsgebonden budget (pgb)
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Taakverdeling & samenwerking

In een organisatie of instelling zijn vaktherapeuten medebehandelaar in samenwerking en onder verantwoordelijkheid van een regiebehandelaar (klinisch psycholoog of psychiater). Jeugdhulp en hulp aan volwassenen wordt ook geboden vanuit vrijgevestigde praktijken voor vaktherapie.¹ Gediplomeerde vaktherapeuten moeten over voldoende algemene medische en psychosociale basiskennis beschikken om te kunnen signaleren of een cliënt moet worden terug- of dooverwezen. Vaktherapeuten zijn niet geautoriseerd om een DSM-5-diagnose te stellen, anders dan een vaktherapeutische analyse van de problematiek.

Veelvoorkomende beroepstitels en/of functiebenamingen

Beeldend, dans-, dram-, muziek-, spel-, psychomotorisch (kinder-)therapeut. Of vaktherapeut al dan niet aangevuld met discipline.

Vaktherapeutische basiskennis

- Wetenschappelijke resultaten.
- Historische ontwikkeling.
- Materialen, instrumenten, technieken, rollen, processen en uitdrukkingsvormen.
- Vaktherapeutische werkwijzen.
- Methoden en instrumenten.
- Diverse kunstopvattingen.
- Kwaliteit en eigenschappen van elementen in de toegepaste discipline die effect hebben op neurologische en fysiologische aspecten.

Kennis over psychologie, gezondheid en gedrag

- Ontwikkelingspsychologie
- Klinische psychologie.
- Geriatrie, medische, biologische en neurologische basiskennis
- Medicatie en bijwerkingen
- Preventie en signalering.
- Herstel en rehabilitatie.
- Emotieregulering
- Aggressiehantering en veiligheidsbeleid.
- Rol van ervaringsdeskundigheid.
- (Ortho)(ped)agogie
- Sociale psychologie en groepsdynamica.
- Systeem- en contextuele benadering.
- Socialisatietheorie
- Ethiek
- (Wetenschaps-)filosofie en levensbeschouwing.
- Onderzoeksmethoden en -technieken.
- Cultuurhistorische aspecten van ziekte.
- Gezondheid en therapie
- De rol van diversiteit en migratie.
- Beeldcultuur en sociale media.

Algemene kennis

- Maatschappelijke ontwikkelingen, zoals rationalisatie, marktwerking en professionalisering.
- Actuele trends in het werkveld, zoals kwaliteitszorg, vraagsturing, zorgmanagement, drang en dwang, vermaatschappelijking, burgerschap, e-health.
- Wet- en regelgeving.
- Juridische kennis bijvoorbeeld m.b.t. arbeidsvoorwaarden en rechten van de cliënt.

Eisen registratie³

- **Lidmaatschap bij een FVB aangesloten vereniging**
- **Opleiding:** afgeronde erkende hbo-bachelor- of hbo-masteropleiding tot vaktherapeut.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)³

1^e registratieperiode:

- **Scholing, supervisie en intervisie:** 200 punten (min. 48 erkende supervisie, min. 50 erkende bij- en nascholing).
- **Werkervaring:** min. 1.600 uur

2^e registratieperiode:

- **Scholing, supervisie en intervisie:** 200 punten (min. 25 erkende intervisie, min. 50 erkende bij- en nascholing).
- **Werkervaring:** min. 1.600 uur

Studiebelasting

- Duur: 4 jaar
- EC: 240

Disciplines⁷

- Beeldende Therapie (32%)
- Psychomotorische therapie (23%)
- Muziektherapie (16%)
- Dramatherapie (12%)
- Speltherapie (11%)
- Danstherapie (4%)
- Psychomotorische kindertherapie (4%)
- Anders (3%)

Let op: met één van de dikgedrukte vaktherapeutische hbo-bachelor- en/of hbo-masteropleidingen (dus ook met alleen een vaktherapeutische hbo-masteropleiding) kunnen afgestudeerden lid worden van één van de aangesloten verenigingen van de Federatie Vaktherapeutische Beroepen en werkzaam zijn in het werkveld.

De hbo-masteropleiding Vaktherapie is hierop een uitzondering aangezien dit een verdiepende onderzoeksmaster is.

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Vaktherapeutische beroepen

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Gemiddeld aantal
gediplomeerden per jaar
(2016-2020)⁶

Opleidingsnaam ⁴⁻⁵	Hogeschool ⁴⁻⁵	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁶
Muziektherapie	ArtEZ	9
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie	Windesheim	86
Vaktherapie (beeldend, drama & spraak*, muziek)	HSL, NHL Stenden, HU	174
Vaktherapie (beeldend, drama, muziek, dans & beweging)	Zuyd Hogeschool	26
Vaktherapie (beeldend, drama, muziek en psychomotorisch)	HAN	75

Post-hbo-bachelor

Opleidingsnaam

Cognitief
Gedragstherapeutisch
Werker VGCT

Consulent Seksuele
Gezondheid NVVS

Systeemtherapeutisch
Werker NVRG

Hbo-master (NLQF 7)

Gemiddeld aantal
gediplomeerden per jaar
(2016-2020)⁶

Opleidingsnaam ⁴⁻⁵	Hogeschool ⁴⁻⁵	Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁶
Vaktherapie specifieke hbo-master opleidingen		
Arts Therapies (muziek of danstherapie)	Codarts	14
Music Therapy	ArtEZ	35
Psychomotorische Therapie	Windesheim	13
Speltherapie	CHE	56
Vaktherapie	HAN	17
Niet vaktherapie specifieke hbo-master opleidingen, maar wel toegankelijk met bachelor vaktherapie		
Contextuele benadering	CHE	18
Interprofessioneel Werken met Jeugd	Viaa	8
Jeugdzorg	HSL	17
Toegepaste Psychologie voor Professionals	NCOI	Geen informatie

Post-hbo-master

Opleidingsnaam

Systeemtherapeut
NVRG

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het landelijk opleidingsprofiel: [Landelijk Domeinprofiel Bacheloropleidingen Vaktherapeutische Beroepen, 2016](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. [Beroepscompetentieprofiel Vaktherapie, 2020](#).
2. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
3. [Registratie-eisen Register Vaktherapie per 1 juli 2019](#)
4. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd op 16 mei 2022
5. [Erkende opleidingen](#) voor lidmaatschap bij een van de beroepsverenigingen aangesloten bij de Federatie Vaktherapeutisch Beroepen (FVB), geraadpleegd op 16 mei 2022
6. [Voorlopige aantallen gediplomeerden hbo 2017-2021](#), Dienst Uitvoering Onderwijs, 15 maart 2022
7. [Branche-onderzoek Vaktherapeutische Beroepen, 2018](#)

*De vragenlijst stond uit bij: Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), Landelijke Vereniging POH GGZ (LV POH GGZ), Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP), Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen (P3NL), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGct), Vereniging van Psychodiagnostisch Werkenden (VVP). De vragenlijst is bijna 1600 keer ingevuld.

Factsheet: verpleegkundige

Een overzicht van de kern van de verpleegkundige

Rol in werkveld

Domeinen¹

- Verpleegkundigen werken in de volle breedte van de ggz
- Huisartsenzorg
- Jeugdzorg
- Sociaal domein en andere zorgdomeinen

Beroepscontext¹

- In de wijk / ambulant
- In of vanuit een (residentiële) instelling / klinische setting
- In of vanuit een (eigen) praktijk

Dienstverband¹

- Veelal in loondienst bij een organisatie of instelling

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen¹

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Eigen bijdrage

Taakverdeling & samenwerking

De verpleegkundige indiceert en voert verpleegtechnische (voorbehouden) handelingen uit o.b.v. zelfstandige bevoegdheid of functionele zelfstandigheid, zoals beschreven in de wet BIG. Verpleegkundigen mogen geen medicatie voorschrijven.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

- Verpleegkundige
- Regieverpleegkundige (ook wel gebruikt om verschil met mbo-verpleegkundige aan te duiden).

Kwaliteitsregister V&V

Eisen registratie²

- **BIG-registratie (Art. 3)**

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)³

- **BIG-registratie (Art. 3)**
- **Deskundigheidsbevorderende activiteiten:** min. 184 punten, waarvan min. 80 punten geaccrediteerde scholing
- **Werkervaring:** min. 2.080 uur.

Generieke kennisbasis

Klinisch redeneren

- Principes klinisch redeneren, verpleegkundige kennis en (verpleegkundige classificaties).
- Basisprincipes uit o.a. de anatomie, fysiologie, psychologie, pathologie en farmacologie.
- Belangrijkste begrippen en theorie omtrent actuele thema's (vergrijzing, invloed leefstijl, co- en multimorbiditeit, inzet van informele netwerk).
- Theoretische modellen over (gevalideerde) zorgverlening achter haar activiteiten en interventies.
- Bronnen van verpleegkundig handelen, actuele richtlijnen en professionele standaarden.
- Methoden voor risico-inschatting, vroegsignalering, probleemherkenning, interventie en monitoring.
- Uitgangspunten en principes palliatieve zorg.
- Persoonlijke beleving van zorgvrager t.a.v. probleem.

Uitvoeren van zorg

- Relevante verpleegkundige interventies, inclusief hun werking, bijwerkingen en effecten.
- Theoretische modellen van gevalideerde zorgverlening achter haar activiteiten en interventies.

Versterken zelfmanagement

- (Ontwikkelings)psychologie, principes zelfmanagement, copingstijlen en systeembenaderingen.
- Benadering van zorg die zelfmanagement bevorderen.
- Verschillende fasen in het versterken van zelfmanagement.
- (Chronische) ziektebeelden en de gevolgen daarvan voor het leven van zorgvragers.

Indiceren van zorg

- Zorgvrager, naasten en informele netwerk en diens (gediagnosticeerde) patiëntproblemen,
- Sociale kaart van zorgvrager en de beschikbare sociale voorzieningen in het toewijzingsgebied.
- Kernset patiëntproblemen.
- Factoren die complexe zorg en begrippen 'case complexity' en 'patient complexity' bepalen en beïnvloeden.
- Principes van triage.
- Deskundigheidsniveaus en functieinhouden van verpleegkundige en zorgverlenende beroepen.
- Expertise en functioneren van de (toe te wijzen) zorgverleners in het eigen toewijzingsgebied.

Onderscheidende meerwaarde

De verpleegkundige indiceert en voert verpleegtechnische (voorbehouden) handelingen uit o.b.v. **zelfstandige bevoegdheid of functionele zelfstandigheid**, zoals beschreven in de wet BIG: injecties en catheterisaties.

Vertegenwoordigende verenigingen

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Studiebelasting

- Duur: 4 jaar
- EC: 240

Verpleegkunde Hbo-bachelor (NLQF 6)		Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁵
Opleidingsnaam ⁴	Hogeschool ⁴	
Opleiding tot Verpleegkundige	CHW, Avans, HZ University, HL, Viaa, HR, Saxion, LOI, CHE, Hanze, HU, Zuyd, HAN, InHolland, HHS, HvA, NCOI, Fontys, Capabel, NHL	4.509 (excl. LOI/NCOI/Capabel)
Bachelor of Nursing	Avans	Geen informatie

Post-hbo-bachelor
Opleidingsnaam
Cognitief Gedragstherapeutisch Werker VGCT
Consulent Seksuele Gezondheid NVVS
GZ-haptotherapeut
POH GGZ
Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige
Systeemtherapeutisch Werker NVRG

Hbo-master (NLQF 7)		Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁵
Opleidingsnaam ⁴	Hogeschool ⁴	
Specifieke hbo-master opleidingen voor Verpleegkunde		
GGZ-Verpleegkunde	HvA	Geen informatie
Advanced Nursing Practice	HSL, HR, Saxion, Hanze, HU, Zuyd, HAN, InHolland, Fontys	128
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ	GGZ-VS	Geen informatie

Post-hbo-master
Opleidingsnaam
Systeemtherapeut NVRG

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het landelijk opleidingsprofiel: [Bachelor of Nursing 2020: Een toekomstbestendig opleidingsprofiel 4.0, 2020](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Kwaliteitsregister V&VN – Inschrijven](#), geraadpleegd mei 2022
3. [Kwaliteitsregister V&VN – Herregistreren](#), geraadpleegd mei 2022
4. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022
5. [Voorlopige aantallen gediplomeerden hbo 2017-2021](#), Dienst Uitvoering Onderwijs, 15 maart 2022

*De vragenlijst stond uit bij: Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), Landelijke Vereniging POH GGZ (LV POH GGZ), Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP), Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen (P3NL), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGct), Vereniging van Psychodiagnostisch Werkenden (VVP). De vragenlijst is bijna 1600 keer ingevuld.

Factsheet: verpleegkundig specialist ggz

Een overzicht van de kern van de verpleegkundig specialist ggz

De opleiding tot verpleegkundig specialist biedt twee specialismen aan: algemene gezondheidszorg (agz) en geestelijke gezondheidszorg (ggz). Deze factsheet richt zich specifiek op het specialisme ggz.

Kern van het vak¹

De kern van het vakgebied van de Verpleegkundig Specialist GGZ (VS GGZ) bestaat uit het **bidden van een integrale behandeling (bestaande uit zowel geneeskundige als verpleegkundige interventies) aan zorgvragers op basis van klinisch redeneren in complexe zorgsituaties**, waarbij zij zorgt voor continuïteit en kwaliteit van de behandeling, en het ondersteunen van de autonomie, de eigen regie, het zelfmanagement en het bevorderen van de empowerment van zorgvragers binnen de patient journey. De VS GGZ werkt vanuit een holistisch perspectief. Dat betekent dat zij zich richt op de ziekte en op het ziek zijn, waarbij de mens in zijn context centraal staat. Daarnaast richt zij zich op de gevolgen van ziekte en op preventie. De VS GGZ **verricht zelfstandig verpleegkundige, medische en psychologische diagnostiek en voert de daaruit voortvloeiende behandeling, begeleiding en ondersteuning van zorgvragers met psychische klachten en/of psychiatrische stoornissen uit**. De behandeling door de VS GGZ richt zich primair op de gevolgen van de psychiatrische stoornis c.q. de beperkingen, in het (inter-)persoonlijk functioneren binnen complexe zorgsituaties. De VS GGZ is kundig en inzetbaar op het gehele terrein van de GGZ, maar ook in de AGZ als psychische klachten en psychiatrische stoornissen een rol spelen bij de hulpvraag.

Clïëntgebonden taken¹

- **Doelgericht verzamelen van informatie** (afnemen van een anamnese, heteroanamnese en biografie in de ggz).
- **Indiceren en uitvoeren diagnostische interventies** (d.m.v. psychiatrisch en/of lichamelijk onderzoek).
- **Stellen van een differentiaaldiagnose** op basis van klinisch redeneren en nemen van de juiste beslissingen.
- **Indiceren en uitvoeren therapeutische interventies.**
- **Evalueren** of gestelde doelen bereikt zijn.
- **Regie voeren** over de behandeling en het zorgproces.

Onderscheidende meerwaarde¹

VS GGZ hebben een **bijzondere deskundigheid betreffende het leveren van complexe verpleegkundige zorg en/of geneeskundige zorg van beperktere complexiteit.**

Domeinen¹

BGGZ en SGZZ

Drie aandachtsgebieden

- Kinder- en jeugdpsychiatrie
- Volwassenenpsychiatrie
- Gerontopsychiatrie

Vier expertisegebieden:

- Licht verstandelijke beperkingen met psychiatrische comorbiditeit
- Transculturele psychiatrie
- Forensische psychiatrie
- Verslavingszorg

Beroepscontext¹

- Klinisch
- Ambulant
- Spoedeisend
- Consultatief
- Bemoeizorg

Dienstverband

Geen informatie

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen

Geen informatie

Taakverdeling & samenwerking¹

De VS GGZ is een zelfstandig behandelaar en heeft volgens de wet BIG **zelfstandige bevoegdheid voor het indiceren, uitvoeren en delegeren van voorbehouden handelingen** als bedoeld in artikel 36 van de wet BIG:

- Het geven van injecties.
- Het verrichten van puncties.
- Het voorschrijven van Uitsluitend Recept (UR) geneesmiddelen.

Als zelfstandig behandelaar binnen een zorgteam is de VS GGZ **regievoerend behandelaar of medebehandelaar**.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

Verpleegkundig specialist ggz

Registratie Verpleegkundig Specialist Register*

Eisen registratie

- **Gedurende gehele opleiding** ingeschreven bij opleidingsregister **Registratiecommissie Specialismen Verpleegkunde (RSV)**.
- **Diploma:** hbo master-opleiding Advanced Nursing Practice.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)

- **Werkervaringseis:** min. 4.160 uur, waarvan min. 2.080 uur directe patiëntenzorg.
- **Deskundigheidsbevorderingseis:** minimaal 200 uur.
 - **Bij- en nascholing:** min. 100 uur.
 - **Intercollegiale toetsing:** min. 40 uur.
 - **Overige deskundigheidsbevorderende activiteiten:** max. 60 uur.

*Het Verpleegkundig Specialist Register is een verzamelnaam voor de 4 wettelijke registers van verpleegkundig specialisten die zijn ingesteld o.b.v. artikel 14 van de Wet BIG, waaronder het specialisme Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ). Wie geregistreerd staat in dit register is bevoegd om de wettelijk beschermde titel 'verpleegkundig specialist ggz' te dragen.

Diagnosticeren en behandelen op grond van beoogde uitkomsten

- Medische en verpleegkundige diagnostiek, waarbij gebruik gemaakt wordt van classificatiesystemen, zoals DSM-5, ICF, NANDA, NOC en NIC.
- Medische behandelvormen gerelateerd aan medische diagnostiek.
- Medisch-psychotherapeutische behandelvormen, (o.a. psychodynamische/gedragstherapeutische/milieu therapeutische/systemische interventies).
- Farmacotherapie (o.a. farmacotherapie en farmacokinetiek).
- E-health
- Gezondheidsdeterminanten
- Onderdelen van het behandelingspectrum in de ggz (klinische/ambulante/spoedeisende behandeling, consultatieve psychiatrie, bemoeizorg).
- Communicatiemethoden
- Begrippen ervaren gezondheid, lichamelijk en/of psychisch functioneren, kwaliteit van leven en betekenis voor de hulpvraag.
- Begrippen/principes zelfmanagement, empowerment, leefstijlen, preventie en gezondheidsvoorlichting, gezondheids- en gedragsdeterminanten en sociale netwerken.

Wetenschappelijk onderzoek uitvoeren en resultaten toepassen

- Methoden en technieken van wetenschappelijk onderzoek.
- Statistiek
- Principes van evidence-based practice.
- Wetenschapsfilosofie
- Dataverwerkings- en datapresentatietechnieken.
- Concept-analyse
- Implementatie- en innovatie theorieën.

Onderwijzen en opleiden

- Didactiek van leren op de werkplek inclusief effectieve evaluatiemethoden.
- Didactiek van leren van volwassenen.

Kwaliteit van zorg ontwikkelen

- Veranderkunde
- Micro-, meso- en macroniveau perspectief op kwaliteit.
- Business-redesign principes.
- Quadruple aim.
- Ethische dimensie van kwaliteit van zorg en behandeling.

Leiderschap tonen

- Juridische positie.
- Wet- en regelgeving.
- Ethische theorie.
- Eigen handelingsdomein i.r.t. keten en patient journey.
- Roltransitie van verpleegkundige tot verpleegkundig specialist.

Specialisme

De opleiding Verpleegkundig Specialist leidt op tot twee specialismes:

- Algemene Gezondheidszorg (AGZ)
- Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)

Deze factsheet richt zich op het GGZ-specialisme.

Toelatingseisen

- Diploma HBO bachelor Verpleegkunde
- Geregistreerd in verpleegkundig beroepsregister (Art. 3 Wet BIG)
- Minimaal 2 jaar relevante werkervaring als verpleegkundige in de directe patiëntenzorg passend bij het specialisme (AGZ of GGZ)
- Beschikken over een door de RSV erkende praktijkopleidingsplaats voor minimaal 32 uur per week.
- Ingeschreven in opleidingsregister VS bij aanvang opleiding.

Studiebelasting

Alle opleidingen zijn dual van karakter. Eén opleiding richt zich exclusief op het GGZ-specialisme (opleidingsinstelling GGZ-VS).

Duur: 2 jaar (3 jaar bij opleidingsinstelling GGZ-VS)

EC: 120 (180 voor opleidingsinstelling GGZ-VS)

Studielast: 1/3e binnenschools programma, 2/3e leren in de praktijk

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Hbo-bachelor (NLQF 6)		Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁵
Opleidingsnaam ⁴	Hogeschool ⁴	
Opleiding tot Verpleegkundige	Windesheim, Avans, HZ, HSL, Viaa, HR, Saxion, LOI, CHE, Hanze, HU, Zuyd, HAN, InHolland, HHS, HVA, NCOI, Fontys, Capabel, NHL Stenden	4.509 (excl. LOI/NCOI/Capabel)
Verpleegkunde	Brederoode	Geen informatie
Bachelor of Nursing	Avans	Geen informatie

Post-hbo-bachelor

Opleidingsnaam

Cognitief Gedragstherapeutisch Werker VGCT

Consulent Seksuele Gezondheid NVVS

GZ-haptotherapeut

POH GGZ

Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige

Systeemtherapeutisch Werker NVRG

Verpleegkundig Specialist GGZ

Hbo-bachelor (NLQF 7)

Verpleegkundig Specialist GGZ		Gemiddeld aantal gediplomeerden per jaar (2016-2020) ⁵
Opleidingsnaam ⁴	Hogeschool ⁴	
Advanced Nursing Practice (MANP)	HSL, HR, Saxion, Hanze, HU, Zuyd, HAN, InHolland, Fontys	128
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ	GGZ-VS	Geen informatie

Post-hbo-master

Opleidingsnaam

Systeemtherapeut NVRG

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het landelijk opleidingsprofiel: [Landelijk Opleidingsprofiel Master Advanced Nursing Practice, 2020](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. [Beroepsprofiel Verpleegkundig Specialist, 2020](#).
2. [Verpleegkundig Specialisten Register – Registratie algemeen, 2021](#)
3. [Verpleegkundig Specialisten Register – Herregistratie](#), geraadpleegd mei 2022
4. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022
5. [Voorlopige aantallen gediplomeerden hbo 2017-2021](#), Dienst Uitvoering Onderwijs, 15 maart 2022

Factsheet: cognitief gedragstherapeutisch werker VGCT

Een overzicht van de kern van de cognitief gedragstherapeutisch werker VGCT

Kern van het vak

De Cognitief Gedragstherapeutisch Werker (CGW) VGcT heeft kennis van de basale leer- en cognitieve theorieën en baseert daar het handelen primair op. De CGW gaat o.b.v. de hulpvraag systematisch te werk bij het onderzoeken van de klacht(en) en het selecteren van het probleem. De CGW maakt een logische en transparante analyse van de geselecteerde problemen van de cliënt. De CGW selecteert effectieve en efficiënte interventies en voert deze op gestructureerde wijze uit. De CGW zet waar nodig registratieopdrachten en observatiemethoden in, zowel ten behoeve van probleemselectie, de probleemanalyse, als ten behoeve van het evalueren van interventies.

Cliëntgebonden kerntaken

- Theorietoepassing:
 - Zoveel mogelijk **evidence-based werken**.
 - Gebruikmaken van multidisciplinaire richtlijnen/zorgstandaarden**.
 - Opstellen hypothesen** over ontstaan en voortbestaan klachten van de cliënt.
 - Gebruiken hypothesen bij enkelvoudige problematiek om de **geleerde interventies te selecteren** waarmee de factoren die een rol spelen bij het ontstaan en voortbestaan van de klachten kunnen worden bewerkt.
 - Selecteren interventies bij complexe problematiek** op een deelgebied van de klachten waarmee de factoren die een rol spelen bij het ontstaan en voortbestaan van de klachten kunnen worden bewerkt.
 - Behandelen van in ieder geval de problemen die horen bij angst- en stemmingsstoornissen**.
- Probleemselectie:
 - Onderzoeken** wat de huidige problematiek het meest aanstuurt of in stand houdt met behulp van de holistische theorie.
 - Formuleren** van concrete, meetbare en haalbare doelen voor de behandeling.
- Probleemanalyse en behandelplan:
 - Opstellen** van een op de problemen of gewenst gedrag van de cliënt toegespitst **verklaringsmodel**, op basis van de betekenisanalyses en functieanalyses.
 - Opstellen behandelplan** waarin is opgenomen welke gedragsmatige en/of cognitieve factoren en mechanismen bewerkt moeten worden om de problemen te verminderen, wat de doelformuleringen zijn die het gewenste gedrag of de situatie beschrijven en welke interventies ingezet moeten worden.
 - Monitoren** effect van de interventiemethoden op de afname van problemen en toename van gewenst gedrag. Een beperkt effect signaleren en bespreken met een cognitief gedragstherapeut VGcT of indien niet beschikbaar met de regiebehandelaar.
- Interventies:
 - Selecteren interventies** die aansluiten bij probleemselectie, doelstelling van de behandeling en probleemanalyse.
 - Aanpassen interventies** aan responsiviteit cliënt.
 - Uitvoeren interventies gericht op:**
 - Vergroten zelfcontrole** (onder meer rechtstreeks bewerken van stimuli, gedrag en consequenten die bij ongewenst gedrag een rol spelen).
 - Veranderen van disfunctionele denkpatronen** (taartpunttechniek, uitdagen van gedachten, meerdimensionaal evalueren, kosten-baten analyse, gedragsexperimenten).
 - Verminderen van aversieve emoties of het vergroten van positieve emoties in specifieke situaties** (exposure, imaginaire exposure, contraconditionering, relaxatietechnieken).
 - Versterken adaptief gedrag** (o.a. gedragsactivatie, positief dagboek).
 - Versterken gewenste vaardigheden** (probleemoplossende technieken).
- Registreren en observeren:
 - Inzetten, waar nodig, registratieopdrachten en observatiemethoden**, zowel ten behoeve van probleemselectie, probleemanalyse, als ten behoeve van het evalueren van interventies.

Domeinen¹

- BGGZ en SGGZ
- Jeugd

Beroepscontext¹

- In of vanuit een (eigen) praktijk
- In of vanuit een (residentiële) / klinische setting

Dienstverband¹

- In loondienst bij een organisatie of instelling

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen¹

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Eigen bijdrage

Taakverdeling & samenwerking

- Kan bij complexe problematiek een deel van het opstellen van een behandelplan op zich nemen, maar hoeft niet het totale proces zelfstandig uit te kunnen voeren.
- In grote lijnen kennis van derde generatie gedragstherapieën en van interventies gericht op het herevalueren van aversieve geheugenrepresentaties, maar voert deze niet zelfstandig uit.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

- Cognitief gedragstherapeutisch werker

Registratie VGcT

Eisen registratie²

- Vooropleiding:** afgeronde op de (geestelijke) gezondheidszorg gerichte hbo-bachelor opleiding (bijv. verpleegkunde of sociaal werk). Deze vooropleiding bevat aantoonbaar 30 uur gespreksvaardigheden en 30 uur psychopathologie.
- Opleiding:** erkende basiscursus Cognitief Gedragstherapeutisch Werker (48 uur) afgerond.
- Werksetting:** binnen 3 jaar na einddatum basiscursus min. één jaar min. 12 uur per week werkzaam in relevant werkveld (bijv. behandelcentrum of POH GGZ).
- Supervisie:** binnen 3 jaar na einddatum basiscursus min. 40 supervisiesessie en 2 supervisie-evaluatieverslagen.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)²

- Werkervaring:** min. 3.120 uur, waarvan min. 1.560 uur uitvoeren van cognitief gedragstherapeutische procedures.
- Nascholing:** 30 punten (supervisie).

Interventies gericht op

- Vergroten zelfcontrole:**
 - Rechtstreeks bewerken van stimuli
 - Gedrag en consequenten die bij ongewenst gedrag een rol spelen.
- Veranderen disfunctionele denkpatronen:**
 - Taartpunttechniek
 - Uitdagen van gedachten
 - Meerdimensionaal evalueren
 - Kosten-baten analyse
 - Gedragsexperimenten
- Verminderen van aversieve emoties of vergroten van positieve emoties in specifieke situaties:**
 - Exposure volgens het model van Craske (met responspreventie).
 - Imaginaire exposure
 - Contraconditionering
 - Relaxatietechnieken (bij voorkeur Jacobson)
- Versterken adaptief gedrag:**
 - Gedragsactivatie
 - Positief dagboek
- Versterken gewenste vaardigheden:**
 - Probleemoplossende technieken

In grote lijnen kennis van:

- Derde generatie gedragstherapieën:**
 - Dialectische gedragstherapie (dgt)
 - Acceptance Commitment Therapie (ACT)
 - Mindfulness based cognitieve therapie
 - Schematherapie

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ⁴	Landelijk opleidingsprofiel
Opleiding tot Verpleegkundige	Verpleegkunde
Bachelor of Nursing	
Social Work	Sociaal Werk
Sociaal Werk	
Pedagogiek	
Culturele & Maatschappelijke Vorming	
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	Toegepaste Psychologie
Toegepaste Psychologie	

Hbo-master (NLQF 7)

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Verpleegkunde ⁴
Advanced Nursing Practice (MANP)
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Sociaal Werk ⁴
Health Care & Social Work
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Pedagogiek
Overige master-opleidingen ⁴
Contextuele benadering
Forensisch Sociale Professional
Interprofessioneel Werken met Jeugd
Jeugdzorg
Toegepaste Psychologie voor Professionals

Studiebelasting

48 uur

Toelatingseisen²

- Afgeronde, op de (geestelijke) gezondheidszorg gerichte hbo-(bachelor)opleiding. Bijv. verpleegkunde, sociaal pedagogische hulpverlening, toegepaste psychologie of maatschappelijk werk en dienstverlening.
- Deze opleiding bevat aantoonbaar 30 uur gespreksvaardigheden en 30 uur psychopathologie.

Cognitief gedragstherapeutisch werker VGCT

Post-hbo-bachelor

Erkende opleidingsinstellingen³

Psy-zo! Onderwijs
Beldman Opleidingen
RINO Groep
RINO Amsterdam
Forta Opleidingen
KING Nascholing
Jeugdzorg Academie
Cure & Care Development

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Competentieprofiel cognitief gedragstherapeutisch werker VGCT, 2019](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Registratiereglement voor cognitief gedragstherapeutisch werkers VGCT, 2022](#)
3. [Erkende basiscursussen PE-online](#), geraadpleegd mei 2022
4. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022

Factsheet: consulent seksuele gezondheid NVVS

Een overzicht van de kern van de consulent seksuele gezondheid NVVS

Consulent seksuele gezondheid NVVS

Rol in werkveld

Generieke kennisbasis

Kern van het vak

De CSG NVVS geeft **counseling, voorlichting, voert preventie uit, geeft preventie vorm, ontwikkelt zelf interventies, zet praktijkonderzoek op en geeft adviezen of maakt beleid op gebied van seksuele gezondheid**. Een consulent kan cliënten of hun omgeving, maar ook professionals en/of organisaties ondersteunen op het gebied van seksuele gezondheid.

Cliëntgebonden kerntaken

- **Verzorgen van kortdurende counseling** (permission, limited information, specific suggestions) bij seksuele problemen en adequaat verwijzen indien intensieve behandeling noodzakelijk is. ✕
- **Opzetten van interventies**, op basis van de beschikbare evidence uit praktijk en theorie, ter bevordering van de seksuele gezondheid.
- **Geven van individuele voorlichting en groepsvoorlichting** over thema's op het gebied van seksuele gezondheid aan diverse doelgroepen.
- **Geven van deskundigheidsbevordering aan professionals** (in de zorg, hulpverlening en het onderwijs) over thema's binnen het gebied van seksuele gezondheid.
- **Uitvoeren van praktijkgericht onderzoek** en kritisch beoordelen en gebruik maken van relevant wetenschappelijk onderzoek op het gebied van seksuele gezondheid.
- **Uitvoeren van consultancy en advisering** op het gebied van seksuele gezondheid en positioneren van dit themagebied binnen diverse organisaties op casus- uitvoerend, beleid- en managementniveau. Daarnaast pleitbezorging om seksuologische deskundigheid in te zetten binnen de verschillende instellingen voor gezondheidszorg.

Domeinen

- Onderwijs
- Preventie
- GGZ
- Revalidatiezorg
- Gehandicaptenzorg
- Jeugdzorg
- Ziekenhuiszorg
- Thuiszorg

Beroepscontext

- In een instelling (ook organisaties/centra voor seksuele gezondheid) of ambulant.
- In een vanuit een (eigen) praktijk¹

Dienstverband

- Veelal in loondienst bij een organisatie of instelling

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen¹

- Eigen bijdrage
- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Persoonsgebonden budget (pgb)

Taakverdeling & samenwerking²

Taakverdeling en samenwerking is gestoeld op het PLISSIT model. Counseling, preventie vormgeven en uitvoeren, praktijkonderzoek en/of beleid zijn de kerntaken van een consulent seksuele gezondheid NVVS. Dit gebeurt altijd multidisciplinair: in samenwerking met andere disciplines. De CSG NVVS is met name gericht op de P (permission), LI (limited information), SS (specific suggestions). Afhankelijk van de andere en/of aanvullende opleiding ook IT (intensive therapy).

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

Consulent seksuele gezondheid NVVS

Achtergrond professionals

- Seksuologische hulpverleners die zich bezig houden met counseling en voorlichting, preventie en onderwijs binnen bestaande organisaties voor seksuele gezondheid.
- Verpleegkundigen, sociaal werkers, agogisch begeleiders die te maken krijgen met vragen en problemen op het gebied van seksuele gezondheid.
- (Bekkenbodem)fysiotherapeuten, haptonomen, vaktherapeuten, leerkracht uit gewoon en speciaal onderwijs.

Seksuologisch handelen

- Biopsychosociale aspecten van seksualiteit/seksuele gezondheid, seksuele disfuncties, seksualiteit en dwang, (anti)conceptie en soa.
- Methodisch handelen met biopsychosociale visie op seksualiteit.
- Seksuele gezondheid en seksuologische problematiek.
- Wetenschappelijke kennis over (de deelgebieden) van seksuele gezondheid.
- Lerend en zelf oplossend vermogen van cliënten.

Ontwerpen / ontwikkelen

- Planmatig model om gezondheidsbevorderende interventie voor een doelgroep te ontwikkelen, rekening houdend met de ter plekke geldende wetgeving en voorziening.
- Gebruik van theoretische inzichten en empirische gegevens voor ontwikkeling programma.
- Determinanten en gedrags- en omgevingsfactoren die samenhangen met seksuele gezondheidsproblemen.
- Theoretisch onderbouwde methodieken voor gedragsverandering.

Didactische wendbaarheid

- Didactische werkvormen en kunnen aansluiten op leersituatie.

Communicatie

- Motiverings- en gesprekstechnieken.
- Begrip voor ethische of morele problematiek.

Registratie NRVS

Eisen registratie³

- **Vooropleiding:** afgeronde hbo- of wo-opleiding in zorg, welzijn of onderwijs.
- **Opleiding:** erkende post-hbo-bacheloropleiding Consulent Seksuele Gezondheid NVVS (registratie binnen 3 jaar na afronding).
- **Werkervaring:** 480 uur op gebied van counseling, voorlichting & preventie en onderzoek & beleid.
- **Supervisie:** 16 uur.
- **Referent NVVS Seksuoloog** (referent is seksuoloog NVVS of consulent seksuele gezondheid NVVS)

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)³

- **Bij- en nascholing:** 40 punten (min. 33 geaccrediteerd door NVVS).
- **Intervisie:** 6 bijeenkomsten per jaar.
- **Werkervaring:** 12 uur per week seksuologisch werk.

Vertegenwoordigende vereniging

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ⁴	Landelijk opleidingsprofiel
Opleiding tot Verpleegkundige	Verpleegkunde
Bachelor of Nursing	
Social Work	Sociaal Werk
Sociaal Werk	
Pedagogiek	
Culturele & Maatschappelijke Vorming	
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	Vaktherapie
Muziektherapie	
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie	
Vaktherapie	
Toegepaste Psychologie	Toegepaste Psychologie

Hbo-master (NLQF 7)

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Verpleegkunde ⁴
Advanced Nursing Practice (MANP)
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Sociaal Werk ⁴
Health Care & Social Work
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Pedagogiek
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Vaktherapie ⁴
Arts Therapies
Music Therapy
Psychomotorische Therapie
Speltherapie
Vaktherapie
Overige master-opleidingen ⁴
Contextuele benadering
Forensisch Sociale Professional
Interprofessioneel Werken met Jeugd
Jeugdzorg
Toegepaste Psychologie voor Professionals

Consulent Seksuele Gezondheid NVVS

Post-hbo-bachelor

Erkende opleidingsinstellingen³

RINO Groep

Duur: 1,5 jaar

Studiebelasting⁵:

- 31 lesdagen
- 30 werkdagen op werkervaringsplek
- Totale studiebelasting: 10-12 uur per week (incl. lees- en voorbereidingswerk).

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Competentieprofiel NVVS Consulent seksuele gezondheid, 2011](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. [Onderzoek naar de meerwaarde van de NVVS-professional \(Bureau HHM, 2020\)](#)
2. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
3. [Stichting het Nederlands Register voor Seksuologie, 2020](#)
4. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022
5. [Opleiding consulent seksuele gezondheid NVVS, RINO Groep](#), geraadpleegd mei 2022

*De vragenlijst stond uit bij: Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), Landelijke Vereniging POH GGZ (LV POH GGZ), Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP), Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen (P3NL), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGct), Vereniging van Psychodiagnostisch Werkenden (VVP). De vragenlijst is bijna 1600 keer ingevuld.

Factsheet: ggz-agoog

Een overzicht van de kern van de ggz-agoog

Ggz-agoog

Binnen de opleiding Sociaal Werk (uitstroomprofiel Zorg) kun je de richting ggz-agoog volgen en kom je in aanmerking voor de registratie ggz-agoog bij Registerplein. Wanneer je de opleiding Toegepaste Psychologie of Vaktherapie hebt afgerond kun je de post-hbo-bacheloropleiding tot ggz-agoog volgen en kom je daarmee in aanmerking voor registratie bij Registerplein. In beide gevallen dient een ggz-agoog zich te verhouden tot het beroepscompetentieprofiel.

Kern van het vak

De ggz-agoog biedt contextuele hulpverlening, wat betekent dat de ggz-agoog cliënten **behandelt, ondersteunt en begeleidt in de dynamiek tussen individu en samenleving bij het herstellen van een psychische aandoening en het (weer) integreren in de samenleving.**

Ggz-agogen werken vanuit het psychosociale model en hebben hierbinnen een systeemtheoretische en herstelgerichte visie. De behandeling en begeleiding is gericht op herstel en behoud (rehabilitatie) van (ontwikkelings)mogelijkheden en capaciteiten en van de context van de cliënt.

Clïëntgebonden kerntaken

- **Verzamelen en analyseren gegevens** over de cliënt, diens functioneren en zijn levenssituatie.
- In samenwerking met de cliënt een **plan van aanpak ontwikkelen** en als vertrekpunt gebruiken om de nodige begeleiding en behandeling te organiseren.
- **Informatie verstrekken aan de cliënt** (op verzoek of op eigen initiatief) voor beantwoording van de hulpvraag. Adviseren cliënt en naastbetrokkenen over hoe zij kunnen bijdragen aan herstel, optimaal gebruik kunnen maken van voorzieningen en welke preventieve maatregelen zij kunnen nemen. Ook geeft de ggz-agoog informatie aan groepen door middel van voorlichtingsbijeenkomsten.
- **Individuele begeleiding en behandeling verlenen gericht op herstel en re-integratie.** De ondersteuning kan praktisch of psychosociaal van aard zijn. Bij de begeleiding betreft de ggz-agoog zoveel mogelijk het netwerk. In geval van een zwak sociaal netwerk, richt de ggz-agoog zich op het uitbreiden en versterken van het netwerk.
- **Samen met de cliënt werken aan het vergroten van de participatie in de samenleving** (zoals meedoen op de arbeidsmarkt, in onderwijs of binnen sociale activiteiten). Het kan ook gaan over het verkrijgen van materiële zaken, waardoor participatie vergroot wordt.
- **Zorgen dat de (leef)omgeving** van cliënten die intramurale begeleiding krijgen, **ruimte biedt om sociale vaardigheden te leren en te werken aan begeleidingsdoelen.**
- **Organiseren en begeleiden van bijeenkomsten voor cliënten of lotgenoten** met vergelijkbare problemen en trainingen gericht op onderwerpen die bijdragen aan het herstel van cliënten en die hen meer zelfverzekerd maken.
- **Preventie van crisissituaties** zodat dwang en drang zo min mogelijk ingezet hoeven worden. Wanneer er toch sprake is van acute psychische nood, verleent de ggz-agoog kortdurende intensieve, meestal directieve begeleiding.
- Regelmatig **evalueren van het verloop en de voortgang** van het ondersteuningstraject. Zo nodig stelt de ggz-agoog in overleg met de cliënt en naastbetrokkenen de doelen en het ondersteuningsplan bij.

Vertegenwoordigende vereniging

BPSW

Rol in werkveld

Domeinen

- GGZ (basis en specialistische)
- Jeugdzorg
- Ouderenzorg
- Forensische zorg
- Verslavingszorg
- Preventie
- Beschermd wonen

Beroepscontext

- Intramuraal en/of ambulans

Dienstverband

Geen informatie

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen

Geen informatie

Taakverdeling & samenwerking

Zelfstandige verantwoordelijkheid in de langdurige of kortdurende intentionele ondersteuning/behandeling/training van de cliënt in de context van zijn of haar specifieke levenssituatie.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

Ggz-agoog

Registratie Registerplein

Eisen registratie¹

Basis registratie:

- **VOG NP**
- **Vooropleiding:** hbo-bachelor SPH, MWD, CMV, Sociaal Werk, Vaktherapie (incl. PMT), Creatieve Therapie, Toegepaste Psychologie, Godsdienst-Pastoraal Werk, Creatief Educatief Werk, Cultureel Werk, Sociaal Juridische Dienstverlening.
- **Opleiding:** post-hbo-bachelor of aantekening ggz-agoog van een erkende opleider.

Plus registratie (in aanvulling op eisen basis registratie):

- **Werkervaring:** binnen 5 jaar min. 2.080 uur als ggz-agoog of binnen het ggz werkveld.
- **Werksetting:** gemiddeld 16 uur per week werkzaam binnen het ggz werkveld.

Eisen herregistratie¹

Basis registratie (iedere 3 jaar):

- **VOG NP**
- Na basis registratie is registratie plus mogelijk.

Plus registratie (iedere 5 jaar):

- **VOG NP**
- **Werkervaring:** min. 2.080 uur als ggz-agoog of binnen ggz werkveld.
- **Werksetting:** gemiddeld 16 uur per week werkzaam als ggz-agoog of binnen ggz werkveld.
- **Deskundigheidsbevordering:** 150 punten (min. 50 geaccrediteerde deskundigheidsbevordering, min. 50 reflectie).

Generieke kennisbasis

Systeemtheorie

- Sociale systeemtheorie en cognitieve gedragstherapie.
- Groepsdynamische processen in (leef)groepen.

Agogiek

- (Effectieve) motivatie- en gesprekstechnieken.
- Werkzame systeemgerichte methodieken.
- Diverse agogische en psychologische methodieken voor gedragsverandering (bijv. cognitief gedragstherapeutische technieken en oplossingsgerichte methodieken).
- Krachtgericht werken en talentontwikkeling, empowermenttheorie
- Preventieve en de-escalerende interventies.
- **Biologie, geneeskunde en gezondheidkunde**
- Biopsychosociale model, psychopathologie, comorbiditeit.
- Basiskennis t.a.v. neuropsychiatrie en de medische kant van psychiatrische aandoeningen.
- Specifieke doelgroepen, zoals mensen met een (licht) verstandelijke beperking in combinatie met een psychische aandoening.
- Bijwerking t.g.v. symptomen van psychosen en antipsychotica, werking en bijwerkingen van psychofarmaca.
- Alcohol- en druggebruik en de symptomen en gevolgen hiervan, invloed van ongezonde voeding.

Psychologie en psychiatrie

- Risicotaxatie, omgaan met weerstandspatronen, herstelbenadering.
- Gevolgen van psychische aandoeningen op het dagelijks leven in verschillende leefgebieden.
- Intergenerationele processen die een rol spelen bij psychische aandoeningen.

(Ortho)pedagogiek en socialisatietheorie

- Socialisatieprocessen en opvoedingsvraagstukken.
- Ontwikkelings- en levenslooppsychologie en ontwikkelingspsychologie.

Sociologie

- Psychische aandoeningen i.r.t. de sociale context.
- Kracht van informele netwerken en de rol van de sociale (woon)omgeving.
- Belang van werk, opleiding, relatie en woning (o.a. om criminaliteit te verminderen).
- Sociaal-culturele milieus en hun waarden en normen t.a.v. psychische aandoeningen en verslaving.

Levensbeschouwing, ethiek en filosofie

- Invloed van de eigen professionele, sociale en ethische normen op de beroepsuitoefening.
- Relevante beroepsethiek, beroepscodes en beroepsstandaarden.
- Belang van (levensbeschouwelijke) drijfveren van cliënten.
- Diverse sociaal-culturele groepen

Culturele antropologie

- Culturele referentiekaders (seksespecifieke, omgang met psychiatrie, etc.).
- Kruispuntenken
- Communicatiestijlen en communicatiecodes in verschillende culturen.
- Migratiestress en aanpassingsproblemen van migranten.

Economie, maatschappijleer en recht

- Materiële hulpverlening.
- Matschappelijke ontwikkelingen, zoals Wmo, eigen bijdrage, ClZ.
- Strafrechtstelsel.
- Voor ggz relevante wet- en regelgeving.
- Factoren die bijdragen aan de eigen veiligheid bijvoorbeeld met betrekking tot privacy.
- Kwartiermaken
- Relevant tuchtrecht.

Kunsttheorie

- Inzet van creatieve middelen als ingang voor herstel..

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ³	Landelijk opleidingsprofiel
Social Work	Sociaal Werk ¹
Sociaal Werk	
Culturele & Maatschappelijke Vorming	
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	
Pedagogiek ²	
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	Vaktherapie
Muziktherapie	
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie	
Vaktherapie	Toegepaste Psychologie
Toegepaste Psychologie	

Hbo-master (NLQF 7)

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Sociaal Werk ³
Health Care & Social Work
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Pedagogiek
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Vaktherapie ³
Arts Therapies
Music Therapy
Psychomotorische Therapie
Speltherapie
Vaktherapie
Overige master-opleidingen ³
Contextuele benadering
Forensisch Sociale Professional
Interprofessioneel Werken met Jeugd
Jeugdzorg
Toegepaste Psychologie voor Professionals

Ggz-agoog
Post-hbo-bachelor

Erkende opleidingsinstellingen²

CHE
Fontys
Hanze
Windesheim
HZ
InHolland
LOI
RINO Groep
Saxion

Toelatingseisen¹:

- Min. 16 uur per week werkzaam in het ggz werkveld of de verslavingszorg en binnen hun taken kunnen werken aan de ontwikkeling van de competenties van de ggz-agoog.

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Beroepscompetentieprofiel ggz-agoog, 2017](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. [Registratiereglement GGZ Agogen, Registerplein, versie 16 \(1 april 2022\)](#)
2. [Cooab 2.0 – Initiële opleiding](#), geraadpleegd mei 2022
3. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022

Factsheet: GZ-haptotherapeut

Een overzicht van de kern van de GZ-haptotherapeut

Kern van het vak

Haptotherapie baseert zich op de haptonomie: **een wetenschap die de fenomenologie in het menselijk contact – met zichzelf, anderen en de omgeving – bestudeert en beschrijft.** De haptonomie beschouwt de mens als een ondeelbaar geheel, waarbij lichamelijke, psyche en gemoed onderscheiden kunnen worden, maar niet als losstaand van elkaar beschouwd mogen worden. Ieder mens heeft naast rationale 'bestaansbevestiging' (het feit dat hij bestaat) tevens affectieve 'zijnsbevestiging' (het feit dat je goed bent zoals je bent) nodig om zich te kunnen ontwikkelen tot een geïntegreerd, volledig en zich waardevol voelend mens. De GZ-haptotherapeut helpt de cliënt zich **bewust te worden van zijn eigen aangeboren vermogens om zich te kunnen richten tot en zich te kunnen openen voor bevestigend contact en deze vermogens te kunnen ontplooiën.** De GZ-haptotherapeut begeleidt en adviseert mensen met vragen omtrent **kwaliteit van leven en met emotionele problemen**, waarbij er een verstoring is in het evenwicht tussen enerzijds draagkracht en anderzijds draaglast. Deze emotionele problemen kunnen in relatie staan tot lichamelijke disfuncties (met een mogelijke psychosomatische oorzaak), psychosociale disfuncties en intrapsychische problematiek.

Cliëntgebonden kerntaken

- Screenen, diagnosticeren, behandelplan vaststellen, behandelen:
 - Gerichte vragen stellen, tests afnemen of andere **diagnostische handelingen verrichten.**
 - **Beoordelen d.m.v. specifieke aanraakvormen, bewegingsvormen of materialen.**
 - **Beoordelen of haptotherapie geïndiceerd is en/of contra-indicaties aanwezig zijn op basis van anamnese en onderzoek.**
 - Samen met de cliënt een **gericht behandelplan opstellen en uitvoeren** op basis van de diagnose.
- Haptotherapeutische interventie uitvoeren:
 - **Bieden van een direct voelbare bewustwording van het affectieve vermogen** van de cliënt door middel van aanraking, oefening en gesprek.
 - **De belevingswereld van de cliënt onderzoeken op gevoels-, handel- en denkniveau door middel van aanraking, oefening en gesprek.**
 - **Ondersteunen cliënt in het zich eigen maken van nieuwe gedrags-, denk- en belevingsmogelijkheden** door het inzetten van verschillende gesprekstechnieken, aanraakvormen, bewegingsvormen, oefenmaterialen en door het innemen van verschillende interactieposities.
 - Via verschillende interactieposities **ervoor zorgen dat de cliënt zijn gevoelens onderzoekt, ervaring op doet en zicht krijgt op eigen interactiepatronen.**
 - **Voorbeeldgedrag van haptonomische fenomenen tonen**, zoals openen en sluiten, uitbreiden en terugnemen van gevoel, gevoel voor ruimte, basispresentie, gevoel voor eigen lichamelijke gewaarwordingen en bewegingen, (dis)congruentie van expressies, een mate van gevoel hebben voor zichzelf en/of de omgeving en de consequenties daarvan.
- Bevorderen (zelf)verwezenlijking cliënt:
 - **Functioneel maken van de interactie en de beleving van de interactie.**
 - **Cliënt laten stilstaan bij de beleving van de interventie:** het benoemen van lichamelijke gewaarwordingen, het herkennen van gevoelens en de waardering en de betekenis hiervan in het dagelijks leven.

Domeinen

Zorg

Beroepscontext

- Voornamelijk individueel werkzaam in solopraktijk.
- Daarnaast werkzaam in instellingen zoals revalidatiecentrum, verpleeghuis of (psychiatrische) kliniek.

Taakverdeling & samenwerking

- De GZ-haptotherapeut werkt voornamelijk individueel in een solopraktijk.
- De GZ-haptotherapeut is in staat om samen te werken met collega's (monodisciplinair) en beroepsbeoefenaren uit andere disciplines (multidisciplinair).
- De GZ-haptotherapeut kan zonder verwijzing geconsulteerd worden. In geval van verwijzing vindt deze voornamelijk plaats door artsen, psychiaters, fysiotherapeuten, psychologen, psychotherapeuten, seksuologen, (bedrijfs)maatschappelijk werkers, (ortho)pedagogen, arbeidstenen.
- De grenzen van de haptotherapie liggen daar waar het lichaam 'als object' dient te worden gerepareerd of waar psychische klachten niet meer binnen het gevoel en/of de rede kunnen worden geordend (contra-indicaties), zoals bijvoorbeeld het geval is bij ernstige psychiatrische stoornissen.
- In geval er sprake is van contra-indicaties zal de GZ-haptotherapeut – eventueel in overleg met huisarts/specialist/collega haptotherapeut gericht doorverwijzen.

Kwaliteitsregister GZ-haptotherapeuten

Eisen registratie¹

- **Vooropleiding:** hbo- of wo- (para)medische of psychosociale vooropleiding. Bij psychosociale vooropleiding aanvullend cursus medische basiskennis (MBK) vereist. Het is ook mogelijk om lid te worden met een niet (para)medische of psychosociale vooropleiding, mits aanvullend een erkend certificaat (PLATO) van zowel medische als psychosociale basiskennis wordt overlegd.
- **Opleiding:** SPHBO-getoetste / VVH-geaccrediteerde post-hbo-bacheloropleiding tot haptotherapeut.
- **Werksetting:** praktijk die voldoet aan de (wettelijke) eisen.
- **Beroepsaansprakelijkheidsverzekering**
- **Certificaat DSM:** behaald of halen in eerste registratieperiode (vrijstelling met bachelor verpleegkunde, operatieassistent, verloskunde, geneeskunde, toegepaste psychologie en psychologie (wo)).

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)¹

- **Intervisie/supervisie, werkbegeleiding, bij- en nascholing:** 160 punten
- **Werkervaring:** 1.600 cliëntcontacturen.
- **Nascholing:** voor 1 januari 2025 nascholing Wetenschappelijk onderzoek voor Haptotherapeuten afronden (vrijstelling met hbo-master).

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Hbo-master (NLQF 7)

Opleidingsnaam ²	Landelijk opleidingsprofiel
Opleiding tot Verpleegkundige	Verpleegkunde
Bachelor of Nursing	
Social Work	Sociaal Werk
Sociaal Werk	
Pedagogiek	
Culturele & Maatschappelijke Vorming	
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	Vaktherapie
Muziektherapie	
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie	
Vaktherapie	
Toegepaste Psychologie	Toegepaste Psychologie

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Verpleegkunde ²
Advanced Nursing Practice (MANP)
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Sociaal Werk ²
Health Care & Social Work
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Pedagogiek
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Vaktherapie ²
Arts Therapies
Music Therapy
Psychomotorische Therapie
Speltherapie
Vaktherapie
Overige master-opleidingen ²
Contextuele benadering
Forensisch Sociale Professional
Interprofessioneel Werken met Jeugd
Jeugdzorg
Toegepaste Psychologie voor Professionals

Duur: 3-4 jaar

Toelatingseisen¹: hbo- of wo- (para)medische of psychosociale vooropleiding. Bij psychosociale vooropleiding aanvullend cursus medische basiskennis (MBK) vereist).

GZ-haptotherapeut
Post-hbo-bachelor

Erkende opleidingsinstellingen ¹
Academie voor Haptonomie
Instituut voor Toegepaste Haptonomie
Synergos

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Beroepscompetentieprofiel GZ-haptotherapeut – VVH, 2010](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. [VVH Haptotherapeut worden: opleidingseisen - vooropleiding](#), geraadpleegd mei 2022
2. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022

Factsheet: POH-GGZ

Een overzicht van de kern van de POH-GGZ

Kern van het vak

De POH GGZ betreft een functie binnen de huisartsenzorg met een generalistisch karakter (dat wil zeggen begeleiding en kortdurende behandeling van kinderen, (jong) volwassenen en ouderen). De **POH GGZ richt zich op patiënten met psychische, psychosomatische en psychosociale problematiek**. Het gaat primair om het **nader analyseren en uitdiepen van hulpvraag en klachten, begeleiding en kortdurende behandeling**. Zo nodig vindt er verwijzing plaats. Bij alle activiteiten wordt het individu, haar verhaal en context als vertrekpunt genomen en is sprake van een proces van gedeelde besluitvorming.

Clïëntgebonden kerntaken

- **Nader analyseren en uitdiepen van hulpvraag en klachten**. In een of meerdere gesprekken overzicht krijgen van de problematiek vanuit het perspectief van de patiënt, haar context, behoeftes, motivatie en mogelijkheden. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van een gestructureerde interviewmethode.
- **Beoordelen binnen de context van de patiënt wat 'gewoon' en 'niet gewoon' is**. Herkennen mogelijke vormen van psychopathologie, (somatische) co-morbiditeit en inschatten gevaar, een onveilige thuissituatie (o.a. kindcheck) en problematische armoede.
- **Bespreken met de patiënt van mogelijkheden voor begeleiding voor klachten binnen of buiten de huisartsenzorg**. Waar nodig overleggen met de huisarts. Opstellen (in een proces van gedeelde besluitvorming) individueel zorgplan (incl. persoonlijke behandeldoelen en – afspraken)
- **Voorlichting geven en verstrekken van informatie aan de patiënt en haar naasten** over haar klachten en/of aandoening, de mogelijke oorzaken daarvan (context), de prognose en de manier waarop daarmee om kan worden gegaan. Daarbij horen ook dagstructurering, activiteitenplanning, leefstijladviezen, bewegingsadviezen, zelfzorg.
- **Bieden van begeleidde zelfhulp** (combinatie van gesprekken met POH-GGZ en daarnaast een online zelfhulp methode of zelfhulpboek met verdere uitleg en oefeningen). Aanspreken van de zelfredzaamheid en veerkracht van de patiënt aan en waar mogelijk de regie voor de behandeling bij de patiënt zelf laten. Aansluiten bij het in de regio beschikbare aanbod voor patiënten en naasten.
- **Inzetten kortdurende generieke (diagnose-overstijgende) interventies** bij de patiënt met psychische klachten en/of aandoeningen. Daarbij aansluiten bij de context van de patiënt. Normaliseren, inventariseren, structureren en inzetten van kortdurende interventies.
- **Inzetten van interventies van geïndiceerde preventie** om het ontstaan van psychische ziekte of verdere gezondheidsschade te voorkomen.
- **Inzetten van zorggerelateerde preventie** gericht op de patiënt met een (chronische) psychische ziekte of een of meerdere gezondheidsproblemen en haar naasten. Deze preventie heeft tot doel het individu te begeleiden en ondersteunen bij zelfredzaamheid en ziektebelastingreductie en verergering op tijd te signaleren c.q. te voorkomen. Dit kan ook betrekking hebben op somatische (co-)morbiditeit.
- **(Uit)voeren van een of enkele handelingen/gesprekken met een patiënt die samenhangen met de behandeling die de patiënt heeft ondergaan in de GBggz of Sggz**. Gericht op het door de patiënt zelf voorkomen en/of vroeg signaleren van de terugkeer van klachten. Een en ander vindt plaats op basis van een goede overdracht en advies van de GBggz of Sggz.

Domein

Huisartsenzorg

Beroepscontext

De POH-GGZ is werkzaam binnen de huisartsenzorg.

Dienstverband²

In loondienst bij een huisartsenpraktijk.

Veelvoorkomende vergoedingsbron¹

Zorgverzekeringswet (Zvw)

Taakverdeling & samenwerking

- De POH **maakt deel uit van de huisartsenzorg** en werkt onder de eindverantwoordelijkheid van de huisarts. Patiënten en hun naasten zien de POH-GGZ als een deel van de huisartsenzorg, dat onafhankelijk opereert van een ggz-aanbieder en niet als een verwijzing naar een andere zorgverlener.
- De POH-GGZ **maakt deel uit van een breder netwerk van psychosociale hulpverlening**. De POH-GGZ of huisarts kan advies vragen van een kaderhuisarts ggz of een specialist binnen de GBggz of Sggz.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

POH-GGZ

Kwaliteitsregister LV POH GGZ

Eisen registratie²

- **Vooropleiding:** Verpleegkunde, Sociaal Psychiatrische Verpleegkunde, Sociaal Werk, Verpleegkundig Specialist GGZ, Toegepaste Psychologie of wo-master Psychologie.
- **Opleiding:** erkende post hbo-opleiding POH GGZ.
- **Werksetting:** min. 8 uur per week werkzaam als POH GGZ met begeleiding.
- **Werkervaring:** min. 2 jaar werkzaam in het ggz-werkveld.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)²

- **Werkervaring:** min. gemiddeld 8 uur per week werkzaam als POH-GGZ.
- **Nascholing:** 150 punten:
 - 75 punten: geaccrediteerde nascholing
 - 25 punten: intervisie, supervisie en intercollegiale toetsing
 - 50 punten: functie gebonden activiteiten

Vakbekwaamheid

- Relevante NHG-Standaarden en richtlijnen, multidisciplinaire richtlijnen, kwaliteitsstandaarden Akwa ggz, samenwerkingsafspraken op het gebied van psychische, psychosomatische en psychosociale klachten in de huisartsenzorg zoals te vinden op www.nhg.org, www.thuisarts.nl en het dataportaal van akwaggz.nl;
- Generieke interventies voor anamnese en klachtenexploratie rekening houdend met bestaande (somatische) comorbiditeiten;
- De principes van positieve gezondheid en het bio-psycho-sociaal model ten behoeve van analyse en opstellen individueel zorgplan op verschillende levensdomeinen.
- Meldcode huiselijk geweld, kind-check en de signalen van problematische armoede.
- Principes van gedeelde besluitvorming.
- Principes van zelfmanagement en coping-stijlen, generieke interventies voor behandel- en begeleidingsmethodes in de huisartsenzorg.
- Het concept ervaringsdeskundigheid.
- Het samenwerken met en ondersteunen van naasten, alsmede de veelvoorkomende vragen en aandachtspunten van mantelzorgers.
- Het bestaan van patiënten- en naastenorganisaties en hun aanbod.
- Stigma's bij psychische en verslavingsproblemen (publiek stigma, zelfstigma, etc.).

Communicatie

- Verschillende gesprekstechnieken en niveaus van communiceren.
- Laaggeletterdheid, LVb-problematiek en zwakbegaafdheid.
- Basale gespreksvaardigheden, zoals de maas-globaal.
- Motivational interviewing.
- Overdracht-tegenoverdracht.
- Conflictthering
- Digitale communicatie.

Maatschappelijk handelen

- Leefstijl, gedrag en zelfmanagement.
- Cultuurgebonden opvattingen over gezondheid, ziekte en zorg.
- Wijkgericht/populatie gericht werken en lage gezondheidsvaardigheden en gestapelde problematiek in zowel het medisch als sociaal-maatschappelijke domein.
- Methodieken van preventie en gezondheidsvoorlichting, gezondheids- en gedragsdeterminanten.
- Verschillende vormen van (terugval)preventie van psychische problemen.
- Maatschappelijke trends binnen doelgroepen.
- Diversiteit
- Ethiek

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ⁴	Landelijk opleidingsprofiel
Opleiding tot Verpleegkundige	Verpleegkunde
Bachelor of Nursing	
Social Work	Sociaal Werk
Sociaal Werk	
Pedagogiek	
Culturele & Maatschappelijke Vorming	
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	
Toegepaste Psychologie	Toegepaste Psychologie

Hbo-master (NLQF 7)

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Verpleegkunde ⁴
Advanced Nursing Practice (MANP)
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Sociaal Werk ⁴
Health Care & Social Work
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Pedagogiek

Toelatingseisen:

- Min. 2 jaar relevante werkervaring in de (brede) ggz. Hierbij gaat het om een gevarieerde, liefst ambulante ervaring in de ggz met (individuele) behandel- en/of begeleidingscontacten. In deze 2 jaar moet professional ten minste 832 uur hebben gewerkt.

POH-GGZ

Post-hbo-bachelor

Erkende opleidingsinstellingen ³	
InHolland	Avans
CHE	HvA
Fontys	Zuyd
HR	HAN
Saxion	RINO Groep
NHL	RINO Zuid
Hanze	RINO Amsterdam

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Functie- & competentieprofiel 'Praktijkondersteuner huisarts GGZ' 2020 – Versie 1.0](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Reglement Kwaliteitsregister LV POH GGZ, 2019](#).
3. [Functieprofiel Praktijkondersteuner Huisarts – Geestelijke Gezondheidszorg](#), geraadpleegd mei 2022
4. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022

Factsheet: sociaal psychiatrisch verpleegkundige

Een overzicht van de kern van de sociaal psychiatrisch verpleegkundige

Sociaal psychiatrisch verpleegkundige

Aanvullend op het beroepsprofiel Verpleegkundige is een expertisegeraad (deelprofiel) opgesteld voor de Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV). Hiertoe verhoudt de post hbo-opleiding SPV zich.

Kern van het vak

De Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige oriënteert zich op de maatschappelijke gezondheidszorg vanuit de sociaal psychiatrische visie. Geestelijke gezondheidsproblemen worden niet louter als individueel probleem benaderd, maar als een gegeven dat zich in een sociaal maatschappelijke context ontwikkelt. De **SPV richt zich op een systemische ordening in 4 niveaus van functioneren: het lichamelijke, het individuele, het sociale en het maatschappelijke niveau**. Mensen met geestelijke gezondheidsproblemen presenteren hun klachten vaak op één niveau, terwijl de mogelijkheden voor het inzetten van een interventie juist op een ander niveau zou kunnen of moeten liggen. Kenmerkend voor de SPV is het consequent hanteren van de systemische analyse op 4 niveaus, het onderkennen van de onderlinge beïnvloeding en het duidelijke onderscheid dat aanwezig is.

Clïentgebonden kerntaken

- **Methodisch en systematisch verzamelen van gegevens over de 4 niveaus van functioneren** om te indiceren en door te verwijzen o.b.v. het stepped en matched care principe.
- **Analyseren gegevens, verbanden leggen en een sociaal psychiatrisch verpleegkundige diagnose stellen** waarin de belangrijkste problemen op de 4 niveaus van functioneren geïdentificeerd zijn.
- **Opstellen doelen en behandelplan** in dialoog met de cliënt, het cliëntsysteem en collegae (shared decision making).
- **Uitvoeren alle noodzakelijke handelingen en (cognitieve) interventies** die bij de rol van de SPV horen. Interventies opzetten die er op gericht zijn de cliënt te helpen de balans te vinden tussen denken, voelen en doen, afgestemd op individuele, sociale en maatschappelijke rollen.
- **Zorg coördineren (coördinerend behandelaar) bij een multidisciplinaire aanpak** waarbij de cliënt (zoveel mogelijk) de regie heeft over de eigen behandeling en het behandelproces ondersteunend is.
- **Beoordelen en handelen in spoedeisende situaties, complexe, risicovolle, acute en soms levensbedreigende problemen (crisisdiagnostiek)**. Hierbij te allen tijde overleggen met de medische discipline over bevindingen.
- **Toepassen opname voorkomende strategieën en bepalen wanneer deze niet meer toereikend zijn voor de cliënt of de omgeving**. Hierbij nagaan of cliënt een crisiskaart of signaleringsplan heeft en zoveel mogelijk handelen conform de wensen van de cliënt en zijn omgeving.
- **Ondersteunen cliënten en cliëntsysteem** (al dan niet in crisis) bij het vinden van het juiste evenwicht tussen het oplossen van problemen en het innemen van een sociaal, maatschappelijke positie (destigmatisering), waarbij er aandacht is voor persoonlijke ervaringen en het ontroostbare.
- **Geven van psycho-educatie en gebruik maken van hulpbronnen in de omgeving van de cliënt.**
- **Tijdig afsluiten behandeling en indien nodig een signaleringsplan opstellen** met het oog op terugvalpreventie.

Onderscheidende meerwaarde

De SPV is een gespecialiseerd verpleegkundige in de sociale psychiatrie en vindt haar plaats op het continuüm tussen de hbo-verpleegkundige en de verpleegkundig specialist. Zij werkt op de snijvlakken van het medische en het maatschappelijke domein. De toegevoegde waarde van de SPV is dat **zij kan inschatten wat de normale reactie van mensen is in bijzondere omstandigheden die veel stress opleveren en waar de kanteling zit naar psychische klachten, olopende naar een psychiatrische stoornis en een langdurig chronisch verloop**. Dit is vaak een ontbrekend element in veel teams, werkzaam in de wijk. In multidisciplinaire GGZ teams kan zij een analyse maken, interventies en/of strategieën inzetten, die niet alleen gericht zijn op het opheffen of omgaan met psychische klachten, versterken van het zelfregulerend vermogen van het individu, maar ook op die van maatschappelijke systemen en samenlevingsverbanden.

Vertegenwoordigende verenigingen

Rol in werkveld

Domeinen

- Specialistische GGZ
- Forensische Zorg
- Generalistische Basis GGZ
- Gehandicaptenzorg
- Huisartsenzorg (?)
- Openbare GGZ (bemoeizorg)
- Verslavingszorg
- Wijk-/buurt-/gemeentelijk team

Beroepscontext

- In dienst bij een instelling / klinisch
- In de wijk / ambulantly
- Zelfstandige / eigen praktijk

Dienstverband²

- Veelal in loondienst bij een organisatie of instelling.

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen²

- Zorgverzekeringswet (Zvw)

Taakverdeling & samenwerking

- De outreachende werkwijze van de SPV gericht op maatschappelijke gezondheid brengt met zich mee dat er niet direct gebruik kan worden gemaakt van collegiaal overleg of ondersteuning. Hierdoor wordt er een groot beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en professionaliteit. De SPV moet in staat zijn tot zelfstandige besluitvorming, risico-inschatting en beschikken over reflexiviteit.
- Bij de behandeling van een cliënt zijn diverse andere disciplines betrokken. De SPV is zich van haar bevoegd- en bekwaamheden en beperkingen bewust. Zij werkt nauw samen met andere professionals, en voert overleg, stemt zorg af, wisselt ervaringen uit en regelt de coördinatie en continuïteit van zorg.

Veelvoorkomende beroepstitels en/of functiebenamingen

Sociaal psychiatrisch verpleegkundige

Kwaliteitsregister V&V + deskundigheidsgebied SPV

De SPV is geregistreerd als Wet BIG Art. 3 Verpleegkundige. Daarmee wordt de SPV toegelaten tot het kwaliteitsregister V&V. Aanvullend kan de SPV zich inschrijven voor het deskundigheidsgebied SPV op voorwaarde van de onderstaande eisen.

Eisen registratie Kwaliteitsregister V&V²

- BIG-registratie (Art. 3)

Eisen registratie deskundigheidsgebied SPV⁴

- **Erkende post hbo-opleiding:** Sociaal Psychiatrische Verpleegkunde of opleiding MGZ/GGZ of hbo Verpleegkunde en verkorte route MGZ/GGZ.

Eisen herregistratie Kwaliteitsregister V&V (iedere 5 jaar)³

- BIG-registratie (Art. 3)
- **Deskundigheidsbevorderende activiteiten:** min. 184 punten, waarvan min. 80 punten geaccrediteerde scholing
- **Werkervaringseis:** min. 2.080 uur.

Eisen herregistratie deskundigheidsgebied SPV (iedere 5 jaar)⁴

- **Nascholing:** 40 punten geaccrediteerde scholing (tellen mee bij registratie Kwaliteitsregister V&V).

Generieke kennisbasis

Klinisch handelen

- Somatiek, sociale psychiatrie en psychopathologie, crisistheorieën, sociale- en ontwikkelingspsychologie, systeem-communicatietheorieën, sociologie, ethiek, recht en veranderingen.
- Individu-omgeving model: weten, signaleren, doorzien van en doorvragen op omgevingsfactoren, ziekte en gezondheid die elkaar beïnvloeden.
- Multidisciplinaire richtlijnen, professionele standaarden en (lokale, instellingsgebonden) protocollen, patiëntenvoorkeuren, wensen van familieleden, begeleidingsvormen en behandeltechnieken.
- Model vier niveaus van functioneren, stepped & matched care principe en shared decision-making principe.
- Cognitieve gedragstheorieën en cognitieve interventies.
- Farmacologie en (bij)werking van psychofarmaca.

Communicatie

- Rol in onderlinge communicatie van verschillende culturele, sociale en maatschappelijke achtergronden, opvattingen en verhouding.
- Gesprekstechnieken en methoden om te kunnen interveniëren. Theoretische kennis van communicatie, interactie en specifieke modellen.
- Digitale omgeving: beperkingen door digitale programma's, administratie en registratie, administratieve programma's, structuur van kwaliteitssystemen, professioneel gebruik van sociale media.

Maatschappelijk handelen

- Epidemiologie, preventie en gezondheidsvoorlichting, gezondheids- en gedragsdeterminanten.
- Principes zelfmanagement, leefstijlen en gezondheidsgedrag.
- Bemoeizorg
- Psychische kwetsbaarheid, herstelondersteuning, rehabilitatie en participatie.
- Strategieën om de omgeving te beïnvloeden en sociale en maatschappelijke steun te mobiliseren om inclusie te bevorderen en stigma te bestrijden.

Mbo 4, havo, vwo (NLQF 4)

Associate degree (NLQF 5)

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam⁶

Landelijk opleidingsprofiel

Opleiding tot Verpleegkundige

Verpleegkunde

Bachelor of Nursing

Hbo-master (NLQF 7)

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Verpleegkunde⁶

Advanced Nursing Practice (MANP)

Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ

Sociaal Psychiatrische Verpleegkunde

Post-hbo-bachelor

Erkende opleidingsinstellingen⁵

HU

HvA

HAN

Zuyd

Avans

Hanze

Toelatingseisen⁴:

- Afgeronde hbo-bachelor Verpleegkunde.
- Min. 2 jaar relevante werkervaring (zorg verleend aan mensen met psychiatrische problematiek).
- BIG-registratie (Art. 3)
- Min. 20 uur per week werkzaam op leerwerkplaats.

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Expertisegebied Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige, V&VN 2014](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Kwaliteitsregister V&VN – Inschrijven](#), geraadpleegd mei 2022
3. [Kwaliteitsregister V&VN – Herregistreren](#), geraadpleegd mei 2022
4. [Kwaliteitsregister V&VN – Deskundigheidsgebieden](#), geraadpleegd mei 2022
5. [V&VN SPV – Opleiding tot Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige](#), geraadpleegd mei 2022
6. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022

*De vragenlijst stond uit bij: Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), Landelijke Vereniging POH-GGZ (LV POH GGZ), Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP), Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen (P3NL), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGct), Vereniging van Psychodiagnostisch Werkenden (VVP). De vragenlijst is bijna 1600 keer ingevuld.

Factsheet: systeemtherapeutisch werker NVRG

Een overzicht van de kern van de systeemtherapeutisch werker NVRG

Kern van het vak²

De systeemtherapeutisch werker is een **systeemtheoretisch geschoolde en praktisch georiënteerde hulpverlener**. Samen met het gezin brengt de systeemtherapeutisch werker zorgen en hulpvragen in kaart en ondersteunt bij het formuleren van de gewenste verandering. **Hierbij betreft en activeert de systeemtherapeutisch werker belangrijke mensen uit het netwerk van het gezin** die een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van de problemen. Daarnaast fungeert de systeemtherapeutisch werker als spin in het web in de samenwerking tussen het privénetwerk en het professionele netwerk rondom een gezin.

Bij complexe vragen of meervoudige problematiek consulteert de systeemtherapeutisch werker de systeemtherapeut. De systeemtherapeutisch werker werkt dan onder supervisie van de systeemtherapeut die zo nodig delen van de behandeling overneemt.

Clïentgebonden kerntaken

- **Verzamelen informatie:**
 - Om de context waarin de hulpvraag is ontstaan en van waaruit de verwijzing heeft plaatsgevonden te kunnen begrijpen.
 - Over het aanmeldingsprobleem en over het grotere systeem waar de hulpvrager(s) deel van uitmaakt (maken).
 - Om de invloed van het probleem en de bronnen van veerkracht van de systeemleden in kaart te brengen.
 - Over welke rasters mogelijk meespelen (contextuele reflectie).
 - Om hypothesen te vormen.
- **Creëren van een systemische context** (samen met aangemeld systeem, verwijzer(s) en andere mogelijk betrokkenen) **van waaruit er voortgang van het hulpverleningsproces kan plaatsvinden:**
 - Problemen in systemische termen formuleren.
 - Samen met betrokken partijen beslissen of en hoe er verder wordt gegaan, in welke setting dit zal gebeuren en wie daarbij betrokken worden.
- **Opbouwen werkrelatie en deze onderhouden vanuit meervoudige partijigheid:**
 - Gebruik maken van de eigen innerlijke dialoog.
 - Afhankelijk van de vraag en de context, switchen tussen verschillende rollen: expert, coach en facilitator.
 - Er voor zorgen dat alle betrokken partijen begrijpen waarom er gekozen is voor een bepaald hulpverleningstraject waarbij hij rekening houdt met de wensen van de cliënten en alert is op breuken in de werkrelatie.
- **Aandacht hebben gedurende het hulpverleningstraject voor de eigen positie te midden van een grotere hulpverleningscontext.**
- **Evalueren van het hulpverleningsproces** (indien nodig door een groot overleg te organiseren met verschillende betrokken partijen) en wanneer er geen positieve veranderingen plaatsvinden overleggen met betrokkenen over hoe er met de ontstane situatie moet worden omgegaan.
- **Beëindigen hulpverleningstraject**, waarbij al dan niet in overleg met alle betrokken partijen veranderingen worden vastgesteld. Bespreken hoe positieve veranderingen vastgehouden kunnen worden en hoe omgegaan kan worden met een mogelijke terugval.

Domeinen²

De systeemtherapeutisch werker werkt als hulpverlener in ouder- en kindteams, IHT-teams, sociale teams, buurtteams en in FACT-teams, binnen de crisisdienst, als gezinswerker, als ouderbegeleider in een ziekenhuis, als buurtwerker of gezinsvoogd.

Beroepscontext³

- In of vanuit een (residentiële) instelling / klinische setting
- In de wijk / ambulante

Dienstverband³

- In loondienst bij een organisatie of instelling

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen³

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Jeugdwet

Taakverdeling & samenwerking²

De systeemtherapeutisch werker fungeert als spin in het web in de samenwerking tussen het privénetwerk en het professionele netwerk rondom een gezin. De systeemtherapeutisch werker kan veranderprocessen, die met hulp van de systeemtherapeut in gang zijn gezet, binnen de gezinssituatie ondersteunen. Deze samenwerking maakt de systeemtherapeutische aanpak breed toegankelijk binnen de zorg- en welzijnssector.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

Systeemtherapeutisch werker

Kwaliteitsregister NVRG

Eisen registratie³

- **Vooropleiding:** afgeronde hbo- of wo-bachelor opleiding in de zorg- of welzijnssector.
- **Opleiding:** door de NVRG-erkende post hbo-opleiding tot Systeemtherapeutisch Werker afgerond.
- **Werksetting:** gemiddeld min. twee dagdelen per week systeemtherapeutisch werk.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)³

- **Na- en bijscholing:** 18 punten aan door NVRG geaccrediteerde na- en bijscholing en/of op andere wijzen aan deskundigheidsbevordering.
- **Intervisie:** min. 25 bijeenkomsten
- **Werksetting:** gemiddeld min. twee dagdelen per week systeemtherapeutisch werk.
- **Verklaring tuchtrecht**

De STW ziet individuen in het kader van hun onderlinge relaties en interacties en als functionerend in diverse contexten. Waarbij de STW weet dat:

- Onderlinge interacties zich ontwikkelen in de tijd en worden gekenmerkt door voortdurende en zich herhalende feedbackpatronen, dat interactiepatronen zichtbaar worden in gedrag en dat betekenisgeving bij sociale interacties een belangrijke rol speelt.
- De manier waarop individuen zich tot elkaar verhouden wordt beïnvloed door contextuele factoren. Belangrijke contexten zijn: familie en andere belangrijke relaties, sociale netwerken, professionele kaders, culturele, maatschappelijke en sociaal-politieke omgeving.
- De manier waarop individuen zich binnen de verschillende contexten tot elkaar verhouden wordt beïnvloed door onder meer biologische factoren, de ontwikkelingsfase waar de individuen zich in bevinden, hun geschiedenis (zowel individueel als familiaal) en door recente gebeurtenissen.
- Interacties en betekenisgeving mede bepaald worden door overheersende discourses en beïnvloed worden door macht waardoor belangrijke contexten zoals etniciteit, gender, sociale klasse, religie, spiritualiteit en het behoren tot een seksuele minderheidsgroep, overschaduwd kunnen worden.
- Er altijd veelvoudige perspectieven en beschrijvingen mogelijk zijn, dat systeemleden meestal verschillen in hun beschrijvingen van eenzelfde gebeurtenis en dat dit hun interacties beïnvloedt.
- Hij interacteert mét en onderdeel is van het (therapeutisch) systeem maar ook onderdeel is van de context waarin hij werkt.

De STW is op de hoogte van systemische theorieën over verandering. De STW:

- Kent de volgende perspectieven over systemische verandering:
 - gezinsontwikkelingsperspectief
 - communicatief perspectief
 - structureel perspectief
 - oplossingsgericht perspectief
- Weet dat alle systemen in principe in staat zijn tot verandering.
- Weet dat verandering in een deel van het systeem alle systeemleden beïnvloedt.

De STW is op de hoogte van de (wetenschappelijke) ontwikkelingen binnen de praktijk van de systeemtheorie.

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ⁵	Landelijk opleidingsprofiel
Opleiding tot Verpleegkundige	Verpleegkunde
Bachelor of Nursing	
Social Work	Sociaal Werk
Sociaal Werk	
Pedagogiek	
Culturele & Maatschappelijke Vorming	
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	Vaktherapie
Muziektherapie	
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie	
Vaktherapie	Toegepaste Psychologie
Toegepaste Psychologie	

Hbo-master (NLQF 7)

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Verpleegkunde ⁵
Advanced Nursing Practice (MANP)
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Sociaal Werk ⁵
Health Care & Social Work
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Pedagogiek
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Vaktherapie ⁵
Arts Therapies
Music Therapy
Psychomotorische Therapie
Speltherapie
Vaktherapie
Overige master-opleidingen ⁵
Contextuele benadering
Forensisch Sociale Professional
Interprofessioneel Werken met Jeugd
Jeugdzorg
Toegepaste Psychologie voor Professionals

Systeemtherapeutisch Werker NVRG

Post-hbo-bachelor

Erkende opleidingsinstellingen⁴

CTTO	ISP & meer
RINO Amsterdam	OpleidingsCentrum Systeemtherapie i.s.m. RINO Zuid
KING nascholing	Platform Systeemtherapie Noord Nederland
Interactie-academie (Antwerpen)	Lorentzhuis
Euthopia	De Jeugdzorgacademie
School voor systemische opleidingen	RINO Groep
Leerhuis ZHZ	Swolsche School

Toelatingseisen³:

- Afgeronde hbo- of wo-bachelor opleiding in de zorg- of welzijnssector.

Studiebelasting:

- 100 uur

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Competenties systeemtherapeutisch werker, NVRG, 2015](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Folder 'Systemisch kijken, werken en \(be\)handelen, NVRG 2018](#)
3. [Herregistratiereglement Systeemtherapeutisch werker, NVRG, 2020](#)
4. [Opleidingen – NVRG](#), geraadpleegd mei 2022
5. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022

Factsheet: systeemtherapeut NVRG

Een overzicht van de kern van de systeemtherapeut NVRG

Kern van het vak²

De systeemtherapeut – ook wel relatie- en gezinstherapeut genoemd – **focus op de manier waarop mensen met elkaar omgaan, communiceren en vanuit hun relationele context betekenis geven aan hun klachten**. Er is veel aandacht voor de onderlinge interactiepatronen en het verbeteren hiervan. De systeemtherapeut **bespreekt welke invloed omgevingsfactoren als werk, school, buurt, religie en cultuur hebben op de klacht of het probleem, binnen de complexe samenhang van het systeem van de cliënt**. Zo betreft de systeemtherapeut belangrijke anderen bij de therapie. Vanuit het principe van meervoudige partijdigheid gaat de therapeut met alle betrokkenen een behandelrelatie aan. Daarnaast houdt de systeemtherapeut ook rekening met eventuele belangrijke afwezigen.

Cliëntgebonden kerntaken

- **Informatie verzamelen** bij het verwijs- en het hulpverlenerssysteem en bij het systeem zelf om te beslissen of en hoe er verder wordt gegaan en wie er bij het gesprek wordt betrokken.
- **Vormgeven en uitvoeren onderzoek en systemische diagnostiek:**
 - Context begrijpen waarin de hulpvraag is ontstaan en van waaruit de verwijzing heeft plaatsgevonden (op basis van dossierinformatie en gesprekken met cliënt en systeem).
 - Informatie verzamelen over het aanmeldingsprobleem en het grotere systeem waar de hulpvrager(s) deel van uit maakt (maken).
 - In kaart brengen invloed van het probleem op de bronnen van veerkracht van de systeemleden.
 - Herkennen welke rasters mogelijk meespelen (contextuele reflectie).
- **Opbouwen werkrelatie en deze onderhouden vanuit meervoudige partijdigheid**, in een context waarin iedereen zich gehoord en begrepen voelt en er ruimte is voor alle stemmen.
- Er voor zorgen dat iedereen begrijpt waarom gekozen is voor systeemtherapie en wat het nut is van hun aanwezigheid en is alert op breuken in de werkrelatie met systeemleden.
- **Systemisch conceptualiseren van problemen**, waarbij de systemische perspectieven als kader worden gebruikt. Deze conceptualisaties zo formuleren dat deze voor cliënten begrijpelijk zijn.
- **Opstellen heldere behandeldoelen / systeemtherapeutisch behandelplan** in samenspraak met de cliënt.
- **Uitvoeren van behandelactiviteiten** op basis van het systeemtherapeutisch behandelplan, zoals systeem- en gezinssprekken, begeleiding, bemiddeling en/of individuele systeemtherapeutische gesprekken.
- **Evalueren en zo nodig aanpassen van behandeldoelen** met betrokkenen.
- **Creëren van een systemische context** waarin ruimte is voor het doen van systemische interventies en waarin verandering kan ontstaan.
- **Beëindigen systeemtherapie** in samenwerking met het cliëntsysteem. Maken van systeemtherapeutische evaluatieverslagen en schrijven van gezinsdiagnostisch onderzoek.
- **Veranderingen evalueren**, eventueel in overleg met de verwijzer(s) en eventuele andere hulpverleners of belangrijke derden. Deelnemen aan (multidisciplinaire) behandel- en/of evaluatieoverleggen.
- **Bespreken hoe positieve veranderingen vastgehouden kunnen worden en hoe omgegaan kan worden met een mogelijke terugval.**
- **Aandacht besteden aan de gevoelens die het beëindigen van de gesprekken bij de systeemleden oproept** en aan de hulpbronnen die er zijn om hen daarbij te ondersteunen.

Vertegenwoordigende vereniging

Rol in werkveld

Domeinen⁶

- BGGZ en SGGZ
- Jeugdzorg
- Gehandicaptenzorg
- Verslavingszorg
- Forensische zorg

Beroepscontext³

- In of vanuit een eigen praktijk
- In of vanuit een (residentiële) instelling / klinische setting
- In de wijk / ambulante

Dienstverband³

- In loondienst bij een organisatie of instelling
- Als zelfstandige / in een eigen praktijk
- Beide

Veelvoorkomende vergoedingsbronnen³

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Eigen bijdrage
- Persoonsgebonden budget (pgb)
- Wet langdurige zorg (Wlz)
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Jeugdwet

Taakverdeling & samenwerking²

De systeemtherapeut kan in het overleg met collega's en derden een relationeel perspectief hanteren. In veel gevallen werkt een systeemtherapeut samen met een systeemtherapeutisch werker, die onder supervisie valt van de systeemtherapeut.

Veelvoorkomende beroepstitels & functiebenamingen

Systeemtherapeut, relatietherapeut, gezinstherapeut of –behandelaar.

Kwaliteitsregister NVRG

Eisen registratie³

- **Vooropleiding:** afgeronde hbo- of universitaire bachelor- en master-opleiding in de sociale en/of gedragswetenschappen met een therapeutische oriëntatie, of een master geneeskunde.
- **Opleiding:**
 - Individuele leertherapie: 25 zittingen.
 - Leertherapie in een groep: 25 zittingen.
 - Theoretisch Technische Cursus ST (TTC-ST):
 - Basismodule (132 uur)
 - Twee specialistische modules (40 uur)
- **Supervisie:** 3 supervisiereeksen (min. 1 individueel)
- **Werksetting:** gemiddeld min. twee dagdelen per week gedurende een termijn van vier jaar (vanaf de start opleiding ST) werkzaam binnen de zorg- en welzijnssector en verrichten van systeemtherapieën.

Eisen herregistratie (iedere 5 jaar)³

- **Na- en bijscholing:** 30 accreditatiepunten door NVRG geaccrediteerde na- en bijscholing gevolgd en/of op andere wijzen door deskundigheidsbevordering.
- **Intervisie:** min. 25 bijeenkomsten.
- **Werksetting:** min. gemiddeld twee dagdelen per week verrichten van systeemtherapieën binnen de zorg- en welzijnssector.
- **Verklaring tuchtrecht**

Generieke kennisbasis

De ST beschouwt individuen in het kader van hun onderlinge relaties en interacties en als functionerend in diverse contexten. De ST heeft weet van en kan zien:

- Dat onderlinge interacties gekenmerkt worden door voortdurende en zich herhalende feedbackpatronen.
- Dat interactiepatronen zichtbaar worden in gedrag en zich ontwikkelen in de tijd.
- Hoe systemen gekenmerkt worden door recursieve feedbackcycli waarin betekenisgeving, emoties, gedrag en relaties vorm krijgen.
- Hoe contextuele factoren de wijze waarop individuen zich tot elkaar verhouden, beïnvloeden. Belangrijke contexten zijn: familie en andere belangrijke relaties, sociale netwerken, professionele kaders, de culturele, maatschappelijke en sociaal-politieke omgeving.
- Hoe de manier waarop individuen zich binnen de verschillende contexten tot elkaar verhouden wordt beïnvloed door onder meer biologische factoren, hechting, de ontwikkelingsfase waar de individuen zich in bevinden, hun geschiedenis (zowel individueel als familiaal) en door recente gebeurtenissen.
- Hoe interacties en betekenisgeving mede bepaald worden door maatschappelijke discourses en worden beïnvloed door macht, waardoor belangrijke contexten zoals etniciteit, gender, sociale klasse, religie, spiritualiteit en het behoren tot een seksuele minderheidsgroep, overschaduwd kunnen worden.
- Dat er altijd meervoudige visies en beschrijvingen mogelijk zijn en dat systeemleden meestal verschillen in hun beschrijvingen van eenzelfde gebeurtenis en dat dit hun interacties beïnvloedt.
- Dat hij interacteert mét en onderdeel is van het therapeutisch systeem maar ook onderdeel is van de context waarin hij werkt.

De ST is op de hoogte van systemische theorieën over verandering en over hoe problemen daarin begrepen kunnen worden. De ST:

- Kent systemische perspectieven over verandering en kan ze hanteren in de praktijk teneinde verandering mogelijk te maken.
- Gaat er van uit dat alle systemen in principe in staat zijn tot verandering.
- Weet dat verandering, ook van een deel van een systeem, alle systeemleden beïnvloedt.

De ST kent de betekenis van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van systeemtherapie voor de praktijk in brede zin en is op de hoogte van de actuele stand van het wetenschappelijk onderzoek en kan hiervan gebruik maken in de praktijk.

Mbo 4, havo, vwo
(NLQF 4)

Associate degree (NLQF
5)

Hbo-bachelor (NLQF 6)

Opleidingsnaam ⁵	Landelijk opleidingsprofiel
Opleiding tot Verpleegkundige	Verpleegkunde
Bachelor of Nursing	
Social Work	
Sociaal Werk	Sociaal Werk
Pedagogiek	
Culturele & Maatschappelijke Vorming	
Maatschappelijk Werk & Dienstverlening	
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	Vaktherapie
Muziektherapie	
Psychomotorische therapie & bewegingsagogie	
Vaktherapie	Toegepaste Psychologie
Toegepaste Psychologie	

Hbo-master (NLQF 7)

Specifieke hbo-master-opleidingen voor Verpleegkunde⁵
Advanced Nursing Practice (MANP)
Verpleegkundig Specialist / ANP GGZ
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Sociaal Werk⁵
Health Care & Social Work
Social Work
Social Work & Innovation
Social Work (joint degree)
Pedagogiek
Specifieke hbo-master-opleidingen voor Vaktherapie⁵
Arts Therapies
Music Therapy
Psychomotorische Therapie
Speltherapie
Vaktherapie
Overige master-opleidingen⁵
Contextuele benadering
Forensisch Sociale Professional
Interprofessioneel Werken met Jeugd
Jeugdzorg
Toegepaste Psychologie voor Professionals

Toelatingseisen³

- Afgeronde hbo- of universitaire bachelor- en master-opleiding in de sociale en/of gedragswetenschappen met een therapeutische oriëntatie, of een master geneeskunde. Uit de opleiding blijkt een therapeutische oriëntatie door het volgen van de volgende onderdelen: ontwikkelingspsychologie, psychopathologie en gespreksvaardigheden.

Systemtherapeut NVRG

Post-hbo-masteropleiding

Erkende opleidingsinstellingen⁴ Technisch Theoretische Cursus (212 uur)*

CTTO
AIGR
Interactie-Academie (Antwerpen)
Euthopia
School voor Systemische opleidingen
ISP & meer
Lorentzhuis
Platform Systemtherapie Noord Nederland
RINO Amsterdam
RINO Groep
RINO Zuid
Swolsche School

Bronnen

De informatie opgenomen in de factsheet volgt in de basis uit het (beroeps)competentieprofiel: [Competenties systeemtherapeut, NVRG, 2015](#). Voor deze inhoud gebruiken we geen genummerde bronverwijzing op de factsheet.

Waar de inhoud is aangevuld met informatie uit andere bronnen gebruiken we genummerde bronverwijzing op de factsheet:

1. De **resultaten van de vragenlijst**. In de zomer van 2022 stond bij verschillende (beroeps)verenigingen en organisaties* een vragenlijst uit om de inhoud van de factsheets te toetsen en aan te vullen.
2. [Folder 'Systemisch kijken, werken en \(be\)handelen, NVRG 2018](#)
3. [Herregistratiereglement Systeemtherapeut, NVRG, 2020](#)
4. [Opleidingen – NVRG](#), geraadpleegd mei 2022
5. [Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs \(CROHO\)](#), geraadpleegd mei 2022

*De vragenlijst stond uit bij: Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), Landelijke Vereniging POH GGZ (LV POH GGZ), Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP), Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen (P3NL), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGcT), Vereniging van Psychodiagnostisch Werkenden (VVP). De vragenlijst is bijna 1600 keer ingevuld.